

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านกาด ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษา คือ

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติงานของตำรวจ
- ๒.๓ หลักฆราวาสธรรม
- ๒.๔ ข้อมูลพื้นฐานของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม เป็นแนวคิดที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ได้มีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในการที่จะกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งอาจเกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาทางสังคมก็ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นลักษณะของการที่ประชาชนเข้ามามีกิจกรรมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงาน รวมไปถึงองค์กรต่างๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่องค์กรจะต้องเข้าไปบริหารจัดการการมีส่วนร่วมนั้น เพื่อให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรได้รับรู้ถึงสิ่งที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อองค์กรของตนเอง และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรนั้น ความหมายของการมีส่วนร่วมนี้ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

มีนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม (Participation) ตามพจนานุกรมอังกฤษฉบับออกฟอร์ด ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “เป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง” คำว่า การมีส่วนร่วม โดยมากมักจะใช้ในความหมายตรงข้ามกับคำว่า “การเมินเฉย (Apathy)” ฉะนั้น คำว่าการมีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้นจึงหมายถึง การที่บุคคลกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นโดยตรงก็ได้ แต่การมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้ และยังได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า

“การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ มติชน ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน^๑ สอดคล้องกับความหมายของการมีส่วนร่วมในทัศนะอื่นที่ว่า การมีส่วนร่วม คือการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์จากการกระทำและร่วมรับผิดชอบ^๒ สอดคล้องกับความหมายของการมีส่วนร่วมในทัศนะอื่นที่ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมคือ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมตรวจสอบร่วมรับผิดชอบ นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมยังเป็นรูปแบบกิจกรรมหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมนั้นๆ ร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของการมีส่วนร่วมที่ว่า การมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิดร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน^๓ ซึ่งความหมายต่างๆ นี้แตกต่างจากความหมายที่ว่า การมีส่วนร่วมคือ การมุ่งเน้นให้สาธารณชน ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และความคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำไปการตัดสินใจ การวางแผนการดำเนินงาน และนโยบายต่างๆ ร่วมกัน^๔ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ^๕ โดยมีประเด็นที่แตกต่างคือ เป้าประสงค์ของการมีส่วนร่วมนั้นมุ่งเน้นแต่เฉพาะผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลเท่านั้น แต่ยักรวมไปถึงผลประโยชน์ในระดับชาติอีกด้วยและยังเป็นไปเพื่อการกำหนดนโยบาย การยุติหรือสืบต่อนโยบายสำหรับรัฐบาลอีกด้วย

^๑ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้านการบริหารจัดการทางาน,(กรุงเทพฯ : กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, ๒๕๕๐),หน้า ๑

^๒ สถาบันพระปกเกล้า, บันทึกเรื่องเด่นรางวัลพระปกเกล้า’๕๒ ด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๖.

^๓ อนุรักษ์ นิยมเวช, บทความเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๔), หน้า ๕.

^๔ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน), แนวทางการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมและการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการที่ยื่นขอคำรับรองเป็นโครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด, (กรุงเทพมหานคร : วี พลัส กรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๔.

^๕ ถวิลวดี บุรีกุล, พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน : จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑๒.

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การกระทำของบุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ได้แก่ การร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบและร่วมประเมินผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นกิจกรรมของประชาชนร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และยังมุ่งเน้นเป้าประสงค์ของการมีส่วนร่วมไปที่การกำหนดนโยบายของภาครัฐอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นตามหลักสัจจัต ๓ ของประชาชนในตำบลหนองช้างคืน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

จากความหมายการมีส่วนร่วมและผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของการมีส่วนร่วม เพื่อใช้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นตามหลักสัจจัต ๓ ของประชาชนในตำบลหนองช้างคืน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดหลักที่นักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือนักวิจัย/ หน่วยงาน	แนวคิดหลัก
เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, (๒๕๕๐, หน้า ๑)	๑. การมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้ ๒. ความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง
สถาบันพระปกเกล้า, (๒๕๕๓, หน้า ๖)	การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม ประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์จากการกระทำ และร่วมรับผิดชอบ
ฉลาด จันทรสมบัติ, (๒๕๕๓, หน้า ๑๗๖)	๑. การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ๒. ยึดหลักการมีส่วนร่วมคือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบ
อนุรักษ์ นิยมเวช, (๒๕๕๔, หน้า ๕)	๑. การเข้าร่วมกิจกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ๒. มีลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน
องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือน กระจก (องค์การมหาชน), (๒๕๕๒, หน้า ๔)	๑. มุ่งเน้นให้สาธารณชนตัดสินใจ ๒. การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ๓. มีส่วนในการกำหนดนโยบาย
ถวิลวดี บุรีกุล, (๒๕๕๒, หน้า ๑๒)	๑. เป็นกระบวนการ ๒. มุ่งเน้นให้เกิดผลกับภาครัฐ

๒.๑.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมนั้นเป็นหลักการสำคัญของประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในทุกภาคส่วนได้รับรู้ รับทราบ ร่วมกระทำ เกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองหรือกลุ่มได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เป็นสิ่งที่กำหนดความหมาย ลักษณะ ประเภทของการมีส่วนร่วม ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ นั้น ได้รับการพัฒนาเรื่อยมาจากอดีตจนปัจจุบัน ซึ่งนักคิดนักทฤษฎีต่างก็เชื่อในแนวคิดทฤษฎีของตน ซึ่งบางครั้งอาจมีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่บ้างสำหรับบางสถานการณ์หรือบางเหตุการณ์ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม ได้มีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเกี่ยวข้องของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร โดยใคร การเกี่ยวข้องนี้เป็นการนำโครงการไปปฏิบัติ แบ่งปันประโยชน์ ติดตามและประเมินผลโครงการ^๖ สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย ๔ มิติ คือ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรหรือไม่ควร มิติที่สอง การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา โดยลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ มิติที่สาม การมีส่วนร่วมในการแข่งขันเพื่อผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และมิติที่สี่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการดำเนินงาน^๗ แตกต่างจากแนวคิดของนักคิดท่านอื่นที่ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมาร่วมกับรัฐ โดยรัฐเป็นผู้คิดริเริ่มต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมแบบนี้รัฐเป็นผู้มีอำนาจ แต่ต้องการความชอบธรรมด้วยการให้ประชาชนมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วมจึงถูกออกแบบโดยรัฐ ประชาชนมีฐานะเป็นเป้าหมายของการมีส่วนร่วม^๘ และนอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไปอีกว่า วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเกี่ยวพันกับสัมพันธภาพแบบเผชิญหน้าหรือหันหน้าเข้าหากัน และความสัมพันธ์แบบนี้จะนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีขึ้นนั้น คือการนำความรู้ความสามารถของหลายๆ คนมาผสมผสานกัน และได้การตัดสินใจที่เด็ดขาดกว่าการตัดสินใจที่พวกเขาแต่ละคนได้คิดไว้แล้ว การมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การปรับปรุงของบุคคลแต่ละคน เพื่อตำแหน่งความรับผิดชอบที่สูงขึ้น^๙ โดยมีประเด็นที่แตกต่างกันคือ การมีส่วนร่วมไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นจากประชาชนเป็นผู้กำหนดการมีส่วนร่วมเท่านั้น แต่รัฐก็สามารถเป็นผู้กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ด้วย เช่น การเลือกตั้ง การลงประชามติ เป็นต้น

^๖ Cohen and Uphoff, cited in Narayanasamy, N., *Participatory rural appraisal : Principles, methods and application*, (California : Sage Publications, 2009), p. 2.

^๗ Alastair, *Kinds of Literature : An Introduction to the Theory of Genres and Modes*, (Cambridge : Mass, 1982), p. 2.

^๘ ทศพล สมพงษ์, *การสังเคราะห์บทเรียนเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด, ๒๕๕๕), หน้า ๖๖.

^๙ C. Northcote Parkinson, *Effect of definition on incidence of post infarction pericarditis*, (PB Oliva, SC Hamill, JV Talano, : Circulation, 1984), p. 3.

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมการเป็นแสดงออกทางพฤติกรรมของประชาชนในการร่วมกับภาครัฐ ซึ่งประชาชนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมนั้น โดยใช้การตัดสินใจว่าจะทำอะไร เพื่อใคร ซึ่งรัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มากขึ้น ซึ่งรัฐจะเป็นผู้ออกแบบการมีส่วนร่วมนั่นเอง เพียงแต่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการมีส่วนร่วมนั้นว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในภาพรวมต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรที่ ๓ ของประชาชนในตำบลหนองช้างค้ำ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

จากแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของการมีส่วนร่วม เพื่อใช้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรที่ ๓ ของประชาชนในตำบลหนองช้างค้ำ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๒ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดหลักที่นักวิชาการทำการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือนักวิจัย/ หน่วยงาน	แนวคิดหลัก
โคเฮิน และ อัพฮอฟ (Cohen and Uphoff), (2009, p. 2)	๑. กระบวนการตัดสินใจของประชาชน ๒. เป็นการนำโครงการไปปฏิบัติ แบ่งปันผลประโยชน์ ติดตามและประเมินผลโครงการ
อลาสเทียร์ (Alastair) (1982, p. 2)	๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะอะไรควรหรือไม่ควร ๒. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา โดยลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ ๓. การมีส่วนร่วมในการแข่งขันเพื่อผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน ๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการดำเนินงาน
ทศพล สมพงษ์, (๒๕๕๕, หน้า ๖๖)	๑. รัฐกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ๒. เป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับรัฐ
ซี. นอร์ทคอต พากินสัน (C. Northcote Parkinson), (1984, p. 3)	๑. วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ๒. เป็นสัมพันธภาพแบบเผชิญหน้า ๓. นำไปสู่การปรับปรุงของแต่ละบุคคล เพื่อดำเนินหน้าที่ที่สูงขึ้น

๑) รูปแบบของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมถือเป็นกิจกรรมที่ต้องมีรูปแบบที่ชัดเจน ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเป็นรูปธรรมก็ได้ แต่ต้องสามารถกำหนดลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมนั้นๆ ไว้ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

มีนักวิชาการที่ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป สามารถสรุปได้เป็น ๔ รูปแบบ คือ^{๑๐}

๑. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

๒. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

๓. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

๓.๑ การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

๓.๒ การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

๓.๓ การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

๔. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

จากรูปแบบของการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับลักษณะการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องของกระบวนการ ซึ่งได้สรุปถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมได้ ๔ ขั้นตอนหลักๆ ดังนี้^{๑๑}

^{๑๐} จินตวิรี เกษมสุข, “การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม”, เอกสารประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมวดวิชาการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๔), หน้า ๓-๔.

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔

๑. มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้าหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชน

๒. มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไข ปัญหา

๓. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

๔. มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงาน

ดังนั้นอาจพอสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงนำมาปรึกษาหารือและร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นและร่วมกันตัดสินใจในที่สุด ซึ่งการมีส่วนร่วมในรูปแบบดังกล่าวนี้จะเน้นไปที่ภาคประชาชนเป็นหลัก ซึ่งอาจจะมีข้องเกี่ยวกับภาครัฐด้วยก็ได้แล้วแต่บางกรณี และยังเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้มาซึ่งนโยบาย หรือข้อเรียกร้องต่างๆ เพื่อนำเสนอต่อภาครัฐ และในท้ายที่สุดจึงจะมีการร่วมประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมการมีส่วนร่วมนั้นๆ ด้วย ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓ ของประชาชนในตำบลหนองช้างค้ำ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลผลแนวคิดหลักเกี่ยวกับรูปแบบของการมีส่วนร่วม เพื่อใช้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓ ของประชาชนในตำบลหนองช้างค้ำ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๓ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๓ แนวคิดหลักที่นักวิชาการทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
จินตวิโรจน์ เกษมสุข, (๒๕๕๔, หน้า ๓-๔)	๑. การรับรู้ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น ๒. ภาคประชาชนมีบทบาทมากกว่าภาครัฐ ๓. ใช้เวทีสาธารณะเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรม ๔. เกิดการบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

๒) ประเภทของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมมีอยู่หลายประเภท ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และกิจกรรมของการเข้าร่วม ซึ่งกิจกรรมนั้นอาจไม่ได้กำหนดขึ้นมาก่อนก็ได้ แต่การกำหนดกิจกรรมจะเกิดขึ้นหลังจากการมีส่วนร่วมนั้นแล้ว ซึ่งประเภทของการมีส่วนร่วมนั้นก็จะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมนั้นๆ ด้วย ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปมี ๒ ประเภท ได้แก่^{๑๒}

๑. การมีส่วนร่วมโดยตรงเช่นการเสนอแนะการให้ข้อคิดร่วมในการตัดสินใจการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ

๒. การเข้าร่วมโดยอ้อมเช่นการบริจาคเงินทรัพย์สินวัสดุอุปกรณ์แรงงานเข้าร่วมสมทบไม่ร่วมประชุมแต่ยินดีให้ความร่วมมือ

การมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้นถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมเช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางตรงก็ตามที่ แต่ก็ยังคงเป็นผู้สนับสนุนการมีส่วนร่วมนั้นๆ ให้เกิดขึ้นและถูกดำเนินการ ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการกระทำกิจกรรมที่จะเป็นการส่งผลต่อผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก โดยที่มีการกำหนดรูปแบบกิจกรรมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งนำเสนอต่อรัฐและต่อกลุ่มผลประโยชน์ด้วยตนเอง มีนักวิชาการได้เสนอประเภทของการมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการดังกล่าว ข้างต้นไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ออกเป็น ๔ แบบ ดังนี้^{๑๓}

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งประกอบด้วยการริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ กำหนดนโยบายจากความต้องการ และการตัดสินใจปฏิบัติการ อาจจะเป็นการตัดสินใจในช่วงระยะเวลาเริ่มแรก การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรมหรือการตัดสินใจในช่วงการดำเนินกิจกรรม

๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วมโครงการโดยให้การสนับสนุนด้านการบริหาร การประสานความร่วมมือ รวมทั้งการลงมือปฏิบัติการด้วยแรงงาน แรงเงิน และการสนับสนุนทรัพยากรอื่นๆ

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) เป็นการร่วมกันที่จะรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้น หรือการมีส่วนร่วมต่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในทุกๆด้าน

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการร่วมกันควบคุมตรวจสอบผลการดำเนินงานตลอดจนเข้าไปแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

ดังนั้นพอที่จะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นการมีส่วนร่วมในเรื่องการตัดสินใจการดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ซึ่งการมีส่วนร่วมมีทั้งการมีส่วนร่วมแบบโดยตรงและแบบโดยอ้อม โดยกิจกรรมการมีส่วนร่วมดังกล่าวนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการเข้าร่วม

^{๑๒} เมตต์ เมตต์การุณจิต, การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม, (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘.

^{๑๓} Cohen, J and N.T. Uphoff, Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarify Through Specificity, (world Development 8,1980), pp.213 – 218.

โดยตรงก็ได้ แต่สามารถเป็นผู้สนับสนุนแทน ก็ถือว่าได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ แล้ว ซึ่งการมีส่วนร่วมอันมีการตัดสินใจเป็นต้นนั้น ก็สามารถดำเนินการทั้งทางตรงและทางอ้อมได้เช่นเดียวกัน

จากการนำเสนอประเภทของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลผลแนวคิดหลักเกี่ยวกับประเภทของการมีส่วนร่วม เพื่อใช้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓ ของประชาชนในตำบลหนองช้างค้ำ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๔ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๔ แนวคิดหลักที่นักวิชาการทำการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
เมตต์ เมตต์การุณจิต, (๒๕๔๗, หน้า ๑๘)	๑. การมีส่วนร่วมแบบทางตรงและทางอ้อม ๒. การมีส่วนร่วมไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรม
โคเฮิน และ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff), (1980, pp. 213-218)	๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

๓) ระดับการมีส่วนร่วม

ระดับการมีส่วนร่วม เป็นขั้นตอนลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆของประชาชน ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่ระดับต้นไปจนถึงระดับสูงสุด คือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ อย่างเต็มที่ และมีบทบาทสูงสุดต่อกิจกรรมนั้นๆ ด้วย ระดับการมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมไว้ว่า การจัดระดับการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้^{๑๔}

๑. การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) ซึ่งเป็นระดับเริ่มต้นประชาชนมีบทบาทน้อย เป้าหมาย คือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและถูกต้องแก่ประชาชน รวมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ทางเลือกและทางเลือก ตัวอย่างเช่น การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ เสียงตามสาย ฯลฯ คำสัญญาที่หน่วยงานให้กับประชาชน คือ การให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและถูกต้อง

๒. การมีส่วนร่วมในระดับปรึกษาหารือ (Consult) ระดับนี้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึก และแสดงความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ เป้าหมายคือการได้รับข้อมูลและรับความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับสภาพปัญหา ทางเลือก และแนวทางแก้ไข ตัวอย่างเช่น การสำรวจความคิดเห็น การสนทนากลุ่มย่อย การจัดเวทีสาธารณะ ฯลฯ คำสัญญาที่

^{๑๔} พรหมงคล ชิดชอบ และคณะ, คู่มือการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (ภาคปฏิบัติ...กรณีศึกษาจริง), (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อะเลท กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๕๕), หน้า ๑๐-๑๒.

หน่วยงานให้กับประชาชน คือการให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชนทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการรับฟังความคิดเห็น ตระหนักถึงข้อมูล และความคิดเห็นของประชาชนในการตัดสินใจ

๓. การมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามามีบทบาท (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงาน ตลอดกระบวนการตัดสินใจมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารระหว่างรัฐและประชาชนอย่างจริงจัง เป้าหมายคือ การทำงานร่วมกับประชาชนเพื่อสร้างความมั่นใจว่าความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนจะได้รับการพิจารณา ตัวอย่างเช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการการสำรวจความคิดเห็นโดยการปรึกษาหารือ ฯลฯ คำสัญญาที่หน่วยงานให้กับประชาชน คือ การทำงานกับประชาชนเพื่อให้ความคิดเห็นและข้อมูลจากประชาชนสะท้อนในทางเลือก

๔. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaborate) เป็นการให้บทบาทแก่ประชาชนในระดับสูง โดยประชาชนและรัฐทำงานร่วมกันในกระบวนการตัดสินใจ เป้าหมายคือการเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือกและแนวทางแก้ไข ตัวอย่างเช่น การตั้งเป็นคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน การสร้างฉันทามติ กระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ฯลฯ คำสัญญาที่หน่วยงานให้กับประชาชน คือ การร่วมงานกับประชาชนเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและแนวคิดใหม่จากประชาชน โดยสัญญาว่าจะนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการตัดสินใจทางออกของปัญหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๕. การมีส่วนร่วมในระดับให้อำนาจแก่ประชาชน (Empower) ถือเป็นขั้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมสูงที่สุด เป้าหมายคือ การให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจลงมือด้วยตนเอง โดยรัฐจะดำเนินการตามการตัดสินใจนั้นรูปแบบการมีส่วนร่วม คือ การลงประชามติ และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยกระบวนการระดมความคิดเห็น มักเป็นประเด็นที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ประโยชน์ของการตัดสินใจขั้นนี้ คือ การสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน เข้าใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน คำสัญญาที่หน่วยงานให้กับประชาชน คือ การปฏิบัติตามสิ่งที่ประชาชนตัดสินใจเลือก

ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมนี้สอดคล้องกับนักวิชาการท่านอื่นที่ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจสามารถจัดระดับจากระดับต่ำสุดไปสู่ระดับสูงสุดได้ ๗ ระดับ ดังนี้

๑. ระดับการให้ข้อมูล (Informing) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ต่ำที่สุด โดยรัฐหรือเจ้าของโครงการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเมื่อกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาต่างๆ ได้ถูกคิดริเริ่มแล้ว โดยประชาชนมีสิทธิเพียงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเท่านั้น โดยไม่มีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นหรือเกี่ยวข้องใดๆ กับการตัดสินใจนั้นๆ อย่างไรก็ตาม กล่าวได้ว่าระดับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมวิธีการให้ข้อมูลมีได้หลายเทคนิควิธีการ เช่น การประกาศผ่านหนังสือพิมพ์ การแจกแผ่นพับ การแสดงนิทรรศการ เป็นต้น

๒. ระดับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Information Provision) เป็นระดับที่สูงขึ้น ซึ่งเมื่อประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียได้รับข้อมูลข่าวสารแล้ว พวกเขาก็สามารถที่จะค้นหาสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์ความจำเป็นและความต้องการของกิจกรรมหรือโครงการ และพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของทางเลือกต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น โดยที่รัฐหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจเชิญชวนให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจต่อไป

๓. ระดับการปรึกษาหารือ (Consultation) เป็นระดับขั้นที่มีการเปิดโอกาสให้มีการเจรจากันอย่างเป็นรูปแบบระหว่างผู้กำหนดนโยบาย เจ้าของโครงการ ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ และสาธารณชนมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูล และผลการศึกษามาปรึกษาหารือกับประชาชนในประเด็นปัญหา ทางเลือก ทางแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับนโยบายหรือโครงการนั้นๆ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ แต่ไม่มีหลักประกันว่าแนวความคิดเหล่านั้นจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาอย่างเหมาะสม และมีผลต่อการตัดสินใจเพียงใด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับนี้ โดยประเทศไทยได้ให้มีการดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและคุณภาพของสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับนี้ผ่านทางกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓

๔. ระดับการสร้างความร่วมมือ การวางแผนร่วมกัน (Involvement) เป็นระดับที่เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารแบบสองทาง มีขอบเขตที่กว้างขึ้น มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับโครงการ เปิดโอกาสให้มีการวางแผนร่วมกันในการเตรียมหรือการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะความคิดเห็นที่นำไปสู่การลดผลกระทบที่อาจเกิดจากการดำเนินโครงการหรือการลดปัญหาความขัดแย้ง เหมาะสำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อน หรือมีข้อโต้แย้งมาก อย่างไรก็ตาม ผู้มีอำนาจตัดสินใจยังคงอำนาจการตัดสินใจขั้นสุดท้าย วิธีการมีส่วนร่วม เช่น การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม กลุ่มที่ปรึกษา

๕. ระดับการร่วมดำเนินการ (Partnership) ระดับนี้ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ผู้ดำเนินนโยบายหรือโครงการ และประชาชนร่วมกันจัดทำหรือดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการนั้นๆ เป็นการปฏิบัติตามนโยบาย หรือดำเนินโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่วางไว้

๖. ระดับการร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล (Delegated Power) เป็นระดับที่ประชาชนมีสิทธิในการแลกเปลี่ยนกับผู้มีอำนาจตัดสินใจ และสามารถเข้าร่วมตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายและโครงการพัฒนาต่างๆ

๗. ระดับการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) เป็นระดับการมีส่วนร่วมขั้นสูงสุด โดยประชาชนสามารถริเริ่มนโยบาย วางแผนและดำเนินโครงการต่างๆ ได้เองตั้งแต่ต้น โดยเจ้าหน้าที่/หน่วยงานของรัฐเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน

แนวคิดเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่ว่า วิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ออกเป็น ๗ ระดับ และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วม

ร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่^{๑๕}

๑. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ตลอดจน การใช้สื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคล และหอกระจายข่าว เป็นต้น

อย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจดุลพินิจในการให้หรือไม่ให้ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชน จึงควรมีข้อกำหนดให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำและกระทำอย่างทั่วถึงด้วย ยกเว้นข้อมูลบางประเภท เช่น เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ การให้ข้อมูลแก่ประชาชนจะต้องให้อย่างทั่วถึง ถูกต้อง เที่ยงตรง ทันการณ์ เข้าใจได้ง่าย และไม่มีค่าใช้จ่ายมาเป็นอุปสรรค ในการได้รับข้อมูลนั้นๆ

๒. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น อนึ่ง การรับฟังความคิดเห็นนี้ จะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็ต่อเมื่อประชาชนผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ได้มีข้อมูลที่ถูกต้องและพอเพียง

๓. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ตลอดจน การเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น โดยใช้รูปแบบต่างๆ อาทิ การสนทนากลุ่ม และประชาเสวนา เป็นต้น

๔. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่อง การมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้อนุญาตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม เป็นอาทิ

๕. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบนโยบายหรือโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการ เป็นขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันดำเนินการตามหรือโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

^{๑๕} ถวิลวดี บุรีกุล, เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐-๑๑.

๖. ร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ได้ รูปแบบของการติดตามตรวจสอบหรือประเมินผล อาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลที่มาจากหลายฝ่าย การสอบถามประชาชน โดยการทำการสำรวจเพื่อให้ประชาชนประเมิน การประเมินผลนี้ มีความสำคัญมาก เพราะ จะมีผลต่อการพิจารณาจัดสรรประโยชน์ การยุติหรือคงไว้ ตลอดจนปรับปรุงนโยบายหรือโครงการ

๗. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น ข้อสังเกตเกี่ยวกับการลงประชามติมี ๒ ประการ คือ ประการแรกการลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใดอย่างน้อยขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึง และประการที่สองในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม

ดังนั้น อาจพอสรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมนั้นเป็นทั้งการมีส่วนร่วมจากระดับต้นเรื่อยไปจนถึงระดับสูงหรือเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เป็นการสร้างระดับอำนาจของการต่อรองและผลประโยชน์ของประชาชนให้เพิ่มมากขึ้นไปเรื่อยๆ จนสามารถกำหนดนโยบายได้ในที่สุด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ซึ่งกระบวนการต่างๆ ของการมีส่วนร่วมนั้นจะเน้นความสำคัญไปที่การให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ และการตัดสินใจร่วมกันเป็นสำคัญ และการมีส่วนร่วมในขั้นสูงสุดนั้นจะเป็นไปในรูปแบบตัวแทนมากกว่าจำนวนของสมาชิกทั้งหมดเข้าไปดำเนินการ และประชาชนจะมีอำนาจสูงสุดในการกำหนดนโยบายหรือมีข้อเรียกร้องต่างๆ นำเสนอต่อรัฐ เพื่อให้ดำเนินการตามข้อเสนอหรือนโยบายนั้นๆ โดยที่รัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น เพราะในที่สุดแห่งการมีส่วนร่วมนั้น ผลประโยชน์จะกลับมาสู่ประชาชนหรือกลุ่มองค์กรเป็นส่วนใหญ่ เพียงแต่รัฐเป็นผู้ดำเนินการในการจัดหาทรัพยากรมาดำเนินการตามนโยบายหรือข้อเรียกร้องตามวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วม เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งรัฐเองอาจมีความไม่คุ้มค่าเกิดขึ้นกับรัฐในการดำเนินนโยบายนั้นๆ แต่ความคุ้มค่ากลับตกอยู่ที่ประชาชนก็ตาม รัฐก็จำเป็นต้องดำเนินการตามนั้นโดยที่ไม่อาจปฏิเสธได้ เพราะหากเมื่อใดก็ตามที่รัฐไม่สนองตอบต่อวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมนั้นๆ การมีส่วนร่วมที่รุนแรงและไม่พึงประสงค์ก็อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การชุมนุมเรียกร้อง การประท้วง การก่อจลาจล เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นปัญหาสำคัญของรัฐและเป็นการสูญเสียโอกาสในหลายๆ มิติของรัฐ มากกว่าที่จะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการสรุปแนวคิดเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมนี้ ผู้วิจัยนำมาใช้ในการอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓ ของประชาชนในตำบลหนองช้างคืน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

จากแนวคิดเกี่ยวกับระดับของการมีส่วนร่วม และผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลผลแนวคิดหลักเกี่ยวกับระดับของการมีส่วนร่วม เพื่อใช้อธิบายการมีส่วนร่วม

ร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นตามหลักสุจริต ๓ ของประชาชนในตำบลหนองช้างคืน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๕ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๕ แนวคิดหลักที่นักวิชาการทำการศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
พรมงคล ชิตชอบ และคณะ, (๒๕๕๕, หน้า ๑๐-๑๒)	๑. การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร ๒. การมีส่วนร่วมในระดับปรึกษาหารือ ๓. การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท ๔. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ ๕. การมีส่วนร่วมในระดับให้อำนาจแก่ประชาชน
จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, (๒๕๕๕, หน้า ๑๓๓-๑๓๔)	๑. ระดับการให้ข้อมูล ๒. ระดับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ๓. ระดับการปรึกษาหารือ ๔. ระดับการสร้างความร่วมมือ ๕. ระดับการร่วมดำเนินการ ๖. ระดับการร่วมตัดสินใจ ๗. ระดับการควบคุมโดยประชาชน
ถวิลวดี บุรีกุล, (๒๕๕๑, หน้า ๑๐-๑๑)	๑. ระดับการให้ข้อมูล ๒. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน ๓. ระดับการปรึกษาหารือ ๔. ระดับการวางแผนร่วมกัน ๕. ระดับการร่วมปฏิบัติ ๖. ร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล ๗. ระดับการควบคุมประชาชน

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตำรวจ

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการปฏิบัติงานของตำรวจ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๒.๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

การที่บุคคลในหน่วยงานใดจะมีแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจเป็นส่วนสำคัญ เพราะการจูงใจเป็นสาเหตุของการกระทำหรือ พฤติกรรมของมนุษย์ ถ้าหากผู้บังคับบัญชาไม่สร้างแรงจูงใจแล้ว กำลังพลก็จะปฏิบัติงานอย่าง ไม่มีประสิทธิภาพซึ่งจะเป็นผลเสียต่อหน่วยงาน ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาควรสร้างแรงจูงใจให้กับ กำลังพล ทั้งนี้ เพื่อให้กำลังพลปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน พบว่ามีผู้ให้ความหมายของการปฏิบัติงานไว้ดังนี้ การปฏิบัติหน้าที่ต่างๆไม่ใช่ว่าเป็นอาชีพการงาน ประเภทใด สรุปได้ว่า หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่ง ในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จักโลกหรือ สิ่งทั้งหลายทั้งปวงดีว่าอะไรเป็นอะไร จำต้องมีการทำสิ่งหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ เช่น การทำหน้าที่อาชีพให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี เสียก่อน การที่คนหนึ่งทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มีมลทินต่างพร้อยย่อมเป็นการเพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็จะต้องรู้จักชีวิต จิตใจตนเองว่า หมายความว่าอย่างไร เป็นสิ่งที่ควรยึดถือหลงเหลือเพียงไรเป็นต้น ถ้าหากว่า ไม่ได้ทำอะไรจริงๆ จังๆ ให้ดีที่สุดให้ถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้นๆ แล้ว มัน ยิ่งน้อยเกินไปสำหรับที่จะรู้จักตัวเอง รู้จักโลก รู้จักกิเลส รู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์ เป็นต้น^{๑๖} ยังสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การปฏิบัติงานในองค์การหรือหน่วยงานต่างๆ นอกจากจะมีการแบ่งระดับการปฏิบัติงานแล้วยังต้องมีการแบ่งส่วนงานที่จะต้องปฏิบัติ ออกเป็นหน่วยงานย่อยๆ ซึ่งมีหัวหน้าหน่วยหรือผู้นำ หน่วยเป็นผู้รับผิดชอบงานตามลักษณะหน้าที่ ของตนที่แตกต่างกัน ในการปฏิบัติงานที่ต่างชนิดต่างหน้าที่ ก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การหรือหน่วยงานนั้น ซึ่งจะทำให้ผู้นำ มีความสนใจ มีทักษะ มีความรู้ มีทัศนคติ และมีบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนแตกต่างกันไป^{๑๗} ได้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ศาสตร์คือ การศึกษาหาความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ทักษะ เทคนิควิธีทำงานต่างๆ ศิลป์ คือ การที่จะนำเอาความรู้ หลักการและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับคนสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมตลอดจนขอบเขตจำกัดของทรัพยากรให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตำแหน่งงานต่างๆ ที่กำหนดขึ้นในหน่วยงาน^{๑๘} ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิด “ พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ ” เป็นการใช้ ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย รวมทั้งการปฏิบัติ และพฤติกรรมที่แสดงออก และสังเกต ได้ในสภาวะการณ์หนึ่งๆ หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ล่าช้า คือ บุคคลไม่ได้ปฏิบัติทันที แต่ คาคะเนว่าอาจจะปฏิบัติในโอกาสต่อไปเป็นพฤติกรรมสุดท้ายที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา ต้องอาศัยพฤติกรรมระดับต่างๆ เป็นส่วนประกอบทั้งทางความรู้และทัศนคติ สามารถ

^{๑๖} พุทธทาสภิกขุ (เงื่อม อินทปญโญ), **คู่มือมนุษย์ (ฉบับสมบูรณ์)**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๓), หน้า ๒๕๓.

^{๑๗} กิติพันธ์ รุจิรกุล, **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์, ๒๕๒๙), หน้า ๕๘.

^{๑๘} นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, **หลักการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๑๕ -๑๑๖.

ประเมินผลได้ง่าย แต่กระบวนการในการที่จะก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมนี้ต้องอาศัยเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน”^{๑๙} ยังมีความคิดเห็นคล้ายกันกับแนวคิดที่ว่า การปฏิบัติงานว่า บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทั้งสติปัญญาสมรรถภาพทางร่างกายที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมจากยีนในโครโมโซม และด้านสิ่งแวดล้อมจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นพฤติกรรมการทำงานจึงแตกต่างกันไป และทำให้ประสบผลสำเร็จแตกต่างกัน^{๒๐} และปฏิบัติงานว่า เป็นปฏิกริยาหรือ กิจกรรมทุกชนิดของสิ่งมีชีวิต จะสังเกตได้ หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม รวมทั้งที่มีอยู่ภายใน และ แสดงออกมาภายนอก^{๒๑}

ดังนั้น สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานหมายถึง ภารกิจหน้าที่ที่ถูกกำหนดขึ้นมา ควบคู่กับตำแหน่งทางสังคมในสถาบัน ซึ่งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำรงตำแหน่งใดก็ตาม ต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามภารกิจหน้าที่ ตามที่ได้กำหนดไว้เฉพาะตำแหน่งนั้นๆ อย่างมีศาสตร์และศิลป์ ในบทบาทหน้าที่ดังกล่าว

ตารางที่ ๒.๖ แนวคิดที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
พุทธทาสภิกขุ, (๒๕๔๓, หน้า ๒๕๓)	หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่ง ในการที่จะเข้าถึงธรรม
กิติพันธ์ รุจิรกุล, (๒๕๒๙, หน้า ๕๘)	การปฏิบัติงานในองค์กร จะมีการแบ่งระดับการปฏิบัติงานและต้องมีการแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจน
นพพงษ์ บุณจิตราดุลย์, (๒๕๒๙, หน้า ๑๑๕ – ๑๑๖)	การปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ ศาสตร์
ประภาเพ็ญ สุวรรณ, (๒๕๒๐, หน้า ๑๐-๑๑)	กระบวนการในการที่จะก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมนี้ต้องอาศัยเวลาและการ ตัดสินใจหลายขั้นตอน
ชม ภูมิภาค, (๒๕๒๖, หน้า ๑๐)	การปฏิบัติงานว่า บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
สมจิตต์ สุพรรณทัศน์, (๒๕๔๗, หน้า ๙๗)	การปฏิบัติงานเป็นปฏิกริยาหรือ กิจกรรมทุกชนิดของมนุษย์

^{๑๙} ประภาเพ็ญ สุวรรณ, การจัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๑๐-๑๑.

^{๒๐} ชม ภูมิภาค, การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๑๐.

^{๒๑} สมจิตต์ สุพรรณทัศน์, เอกสารการสอนชุดวิชาสุขศึกษา, หน่วยที่ ๑-๗ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, (กรุงเทพมหานคร: ป. สัมพันธ์พานิช, ๒๕๔๗), หน้า ๙๗.

กล่าวโดยสรุป คือ การปฏิบัติงานเป็น บทบาทหน้าที่ดังกล่าวในแต่ละภารกิจหน้าที่ของตำแหน่งงานที่แต่ละบุคคล ต้องได้รับในบทบาทนั้น ๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นมาควบคู่กับ ตำแหน่งทางสังคมในสถาบัน ต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามภารกิจหน้าที่ ตามที่ได้กำหนดไว้เฉพาะตำแหน่งนั้นๆและการปฏิบัติที่มีคุณภาพต้องเป็นการปฏิบัติงานโดยมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมให้เหมาะสมกับการทำงานของแต่ละบุคคลที่ได้รับ ดำรงตำแหน่งนั้นๆ

๒.๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน

มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานไว้อย่างมากมาย หลายหลากและแตกต่างกันออกไป ดังนี้

ด้านบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของหัวหน้า หน่วยงานไว้ว่า “ หัวหน้าหน่วยงานจะต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่ ที่จะทำให้ภารกิจทั้งหมดบรรลุผลสำเร็จ อย่างสมบูรณ์โดย จะต้องรับผิดชอบต่อผลงานที่ตนควบคุมบังคับบัญชา ถึงแม้งานนั้น จะมีได้ กระทำด้วยตนเองก็ตาม^{๒๒}” ยังมีความคิดเห็นคล้ายกับที่ว่าประสิทธิภาพของ องค์การจะดีหรือไม่เพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้นำในองค์การ และลักษณะพฤติกรรม ปทัสถานในองค์การ (Organization Norm) จะเป็นอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางความ ประพฤติปฏิบัติงานของหัวหน้าหน่วยงาน^{๒๓} และตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อ หน่วยงานต่อผู้บังคับบัญชา และต่อผลงานเป็นส่วนรวม ดังนั้น คุณภาพและลักษณะของหัวหน้าหน่วยงานจึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคุณภาพของสถาบัน รวมทั้งมีผลสะท้อนต่อผลงาน และ วิธีปฏิบัติงานขององค์การเป็นอันมาก^{๒๔} รวมถึงแรงจูงใจของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความต้องการ ของบุคคล และความต้องการนี้เป็นผลของทางสภาพกาย (Physical Condition) และสภาพของ สังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ (Social Condition) ส่วนความสามารถของมนุษย์เป็นผลมาจากสิ่งสำคัญ ๓ ประการ คือ ความสามารถทางสมอง ประสบการณ์ การศึกษาและการฝึกอบรม^{๒๕} ที่สำคัญหัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้ที่มีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบต่อตนเองต่อผู้อื่นซึ่งได้แก่ ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาและข้อที่สำคัญที่สุด คือ จะต้องให้^{๒๖} งานที่รับผิดชอบบรรลุผลตรงตามวัตถุประสงค์

^{๒๒} บัญชา แก้วเกตุทอง, **ผู้นำการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้ว, ๒๕๒๓), หน้า ๑๒๒.

^{๒๓} ไพบุลย์ ช่างเรียน และสมปราชญ์ จอมเทศ, **การจัดองค์การและการปฏิบัติงาน**, (กรุงเทพมหานคร: แพร่วิทยา, ๒๕๑๙), หน้า ๗๓.

^{๒๔} เสถียร เหลืองอร่าม, **การจัดองค์การและการปฏิบัติงาน**, กรุงเทพมหานคร: แพร่วิทยา, ๒๕๑๙), หน้า ๗๓.

^{๒๕} เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๒๒), หน้า ๑๓๑-๑๓๒.

^{๒๖} อรุณ รักธรรม, **หลักมนุษยสัมพันธ์และการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๒๘๐.

สงค์ของหน่วยงานทั้งนี้ ในการทำงานของมนุษย์ (Job Performance) ขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญสองประการ คือ แรงจูงใจ (Motivation) และความสามารถ (Ability)

เซอร์เมอร์ฮอร์น และคนอื่น ๆ มีแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่อิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของบุคคล (Individual Performance Factors) ว่าประกอบด้วย

๑. ลักษณะของบุคคล (Individual Attributes) ได้แก่

๑.๑ ลักษณะประชากร (Demographic Characteristics) เป็นตัวแปรที่ช่วยให้เห็นถึงภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ อายุเชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม สถานที่อยู่อาศัย ขนาดของครอบครัวตลอดจนสิ่งอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตามลักษณะประชากรอย่างเดียว ยังไม่เป็นเครื่องชี้วัดที่ดีที่จะแสดงถึงผลการปฏิบัติงานที่ดี ทั้งนี้ยังมีสิ่งที่เกี่ยวข้อง คือ ความรู้ ความสามารถ และหรือลักษณะทางจิตวิทยา

๑.๒ ความรู้ความสามารถ (Competency Characteristics) นับว่าเป็นสิ่งหนึ่ง ที่สำคัญในการพิจารณาเลือกคนเพื่อมาปฏิบัติงาน ความรู้ความสามารถเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความพยายามในการทำงาน เป็นแรงจูงใจขั้นต้นที่มีผลกระทบต่อไหวพริบของบุคคลที่เอาชนะสิ่งแวดล้อมได้บุคคลที่รู้สึกรู้ว่ามีความรู้ความสามารถในงานของเขา สามารถคาดได้ว่าเขาจะทำงานอย่างจริงจัง ดังนั้น ความรู้ความสามารถแบ่งได้ ๒ ด้าน คือ ด้านกายภาพ (Physical Competency) และด้านสมอง (Mental Competency) ซึ่งบ่อยครั้งได้ใช้ผล การเรียนเป็นเครื่องชี้วัดถึงแนวโน้มของความรู้ความสามารถด้านสมองและการปฏิบัติงาน

๑.๓ ลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Characteristics) เป็นการแสดงแนวโน้มของพฤติกรรมแต่ละบุคคลที่จะเกิดขึ้น และมีอิทธิพลค่อนข้างถาวรต่อพฤติกรรม ลักษณะทางจิตวิทยาเหล่านี้ เช่น ทักษะคิด การรับรู้ ความต้องการ และบุคลิกภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามความสำคัญของคุณลักษณะของบุคคลเหล่านี้ ขึ้นอยู่กับธรรมชาติและความ จำเป็นแต่ละงาน ซึ่งเซอร์เมอร์ฮอร์น (Schermerhorn) เน้นว่า คุณลักษณะของบุคคลจะต้องมีความเหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละงานเพื่อที่จะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ต้องการ

๒. ความพยายามในการทำงาน (Work Effect) คุณลักษณะของบุคคลที่มีความเหมาะสมกับความจำเป็นของงานนั้น ยังไม่สามารถที่จะทำให้บุคคลมีผลการปฏิบัติงานในระดับ ที่สูง ทั้งนี้ยังมีตัวแปรหนึ่งที่สำคัญและต้องมีก็คือ ความพยายามในการทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดง ถึงความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานนั้นคือ ต้องมีแรงจูงใจที่จะทำงาน (Motivation to Work) เป็น แรงผลักดันภายในตัวบุคคลที่มีผลโดยตรงและคงไว้ซึ่งความพยายามในการทำงาน คนที่มี แรงจูงใจในระดับสูงจะทำงานอย่างจริงจัง แรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกำหนดความ พยายามในการทำงาน

๓. การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) ในการปฏิบัติงานของ บุคคล จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ บุคคลผู้ที่มีลักษณะตรงกับ ความ จำเป็นของงาน และได้รับการจูงใจในระดับสูง อาจจะไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดีหากได้รับการ สนับสนุนที่ไม่เพียงพอจากหน่วยงานหรือที่เรียกว่า ข้อจำกัดด้านสถานการณ์ (Situational Constraint) เช่น ขาดเวลาที่จะทำงาน งบประมาณเครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ไม่ เพียงพอ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับงานไม่ ชัดเจน ระดับความคาดหวังของผลการปฏิบัติงานที่ไม่ เหมาะสม ขาดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานขาด การช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนการ ปฏิบัติงานที่ไม่ยืดหยุ่น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มี

ผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของบุคคล จากแนวคิด ดังกล่าว จะพบว่าพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน (Job Performance) น่าจะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หลายประการด้วยกัน ดังนั้น ได้จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น ๓ ด้าน ด้วยกัน คือ ปัจจัย ด้านลักษณะประชากร เศรษฐกิจ สังคม ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กร และปัจจัยด้านการ ปฏิบัติงาน ซึ่งรายละเอียดของแนวคิด ทฤษฎีของแต่ละปัจจัยที่นำมาศึกษามีดังต่อไปนี้

๓.๑ ปัจจัยด้านลักษณะประชากร เศรษฐกิจ สังคม ประกอบด้วย

๓.๑.๑ เพศ ความแตกต่างของเพศนั้นส่งผลถึงการมีพฤติกรรมต่าง ๆ ลักษณะของเพศชายมีการริเริ่มสร้างสรรค์วิเคราะห์แยกแยะ มีความมั่นใจในตนเองมากกว่าเพศ หญิงแต่เพศชายก็จะสมยอมหรือจำนนต่อกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้น้อยกว่าเพศหญิง เพศหญิงมี แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากกว่าเพศชายนอกจากนี้ความแตกต่างทางเพศทำให้ ความสนใจด้านงานแตกต่างกัน และเพศหญิงมีความอดทนที่จะทำงานที่ต้องใช้ฝีมือและความ ละเอียดอ่อนมากกว่าเพศชาย

๓.๑.๒ อายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้มีความแตกต่างในเรื่องของความ คิดเห็น และพฤติกรรม เนื่องจากคนในวัยต่าง ๆ กันย่อมมีความต้องการแตกต่างกัน^{๒๗} ได้กล่าวว่า “ในทฤษฎีการเปลี่ยนทางสังคม และวัฒนธรรมเกี่ยวกับเรื่องอายุ ใน เรื่องการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ไว้ว่ากลุ่มคนที่มีอายุระหว่าง ๒๐-๒๕ ปี จะมีการรับสิ่งใหม่ ๆ ได้เร็ว กว่ากลุ่มคนที่มีอายุเกิน ๕๐ ปีขึ้นไป” และปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวอีกว่า “อายุแม้จะมี ผลต่อการทำงานไม่เด่นชัด แต่อายุจะเกี่ยวข้องกับระยะเวลาและประสบการณ์ในการทำงานผู้ที่ มีอายุมากมักจะมีประสบการณ์ในการทำงานนานด้วยจากการศึกษาดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า อายุ เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่”^{๒๘}

๓.๑.๓ สถานภาพการสมรส เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเรามีการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลที่แต่งงานแล้วสถานะเศรษฐกิจของครอบครัว รวมทั้งนิสัยของ คู่ครองจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้น บุคคลที่ไม่ประสบความสำเร็จในการครองชีวิตคู่ มีปัญหาเกี่ยวกับบุตร จะทำให้เป็นผู้มีอารมณ์หงุดหงิดง่ายและนำอารมณ์หงุดหงิดนั้นมาใช้ในที่

ทำงานจากการศึกษาของ วันเพ็ญ ตั้งสะสม^{๒๙} พบว่า “สถานภาพสมรสมีผลในการจำแนกผลปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของหัวหน้าสถานีนอนามัย ผู้ที่มีสถานภาพโสดทำงานได้

^{๒๗} สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, สังคมวิทยาผู้สูงอายุ: ความเป็นจริงและการคาดการณ์ใน-สังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔), หน้า ๒๙.

^{๒๘} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, จิตวิทยาการบริหารบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: สหมิตร-ออฟเซต, ๒๕๓๕), หน้า ๙๒.

^{๒๙} วันเพ็ญ ตั้งสะสม, อิทธิพลของสถานภาพส่วนบุคคล ความสามารถในการปฏิบัติงานและภาวะผู้นำที่มีต่อการจำแนกผลปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของหัวหน้าสถานีนอนามัย, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๕), หน้า ๑๑๘.

ดีกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีพันธะทางครอบครัวจะสามารถปฏิบัติงานได้คล่องตัวกว่า

๓.๑.๔ วุฒิการศึกษา การศึกษาเป็นปัจจัยช่วยให้คนมีประสิทธิภาพและสามารถปรับตัวเอาชนะสิ่งแวดล้อมได้ บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงย่อมมีสติปัญญาในการ พิจารณาส่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้องมากกว่าผู้ที่มี การศึกษาต่อการศึกษาก็มีส่วนช่วยให้บุคคลปฏิบัติงานได้ดีจากการศึกษาดังกล่าวทำให้ทราบ ว่า วุฒิการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของหัวหน้ากองช่าง เทศบาลตำบล

๓.๑.๕ ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มี ความสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะมีเวลาสำหรับการ ทำงานและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจตกต่ำ จาก ข้อมูลดังกล่าวพอที่จะสรุปได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับ ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้ากองช่าง^{๓๐}

๓.๒ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กร

๓.๒.๑ การสนับสนุนจากผู้บริหารเทศบาล ผู้บังคับบัญชาถือเป็นตัวแทนขององค์กรและเป็นจุดรวมแห่งพลังร่วมของบุคคลในองค์กร ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาก็เป็น เสมือนหลักช่วยในการดำเนินงาน โดยเฉพาะต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและต่อผลงานขององค์กร ซึ่งมี ภาระหน้าที่คือเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ เป็นที่จะช่วย เสริมสร้างให้ปริมาณคุณภาพของงานได้รับผลสูงสุดเป็นผู้สอนแนะนำการทำงานให้ ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้ติดต่อประสานงานในองค์กร เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ และเป็นผู้ สั่งงานและควบคุมงาน การศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตน คำนึงถึงการจัดหา งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม การสนับสนุนด้านกำลังคนอันน่าจะส่งผลต่อความสามารถ ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น^{๓๑}

๓.๒.๒ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญ ประการหนึ่งต่อการบริหารเพื่อเป็นค่าจ้างแก่กำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ และยังเป็น สิ่งจำเป็นสำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงาน เปรียบเสมือนน้ำมันหล่อลื่นที่ช่วยให้กลไกอื่นๆ ในระบบบริหารมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่ง ส่วนใหญ่แหล่งที่มาของหน่วยงานราชการมาจากงบประมาณแผ่นดิน นอกจากนี้อาจเป็นเงิน รายได้ เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศและเงินบริจาค การศึกษา การปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของตน จึงต้องคำนึงถึงการได้รับการ

^{๓๐} ไพเราะ ไตรถลานั้นท์, พัฒนาคิด พัฒนาคคน พัฒนาคคุณภาพชีวิตจังหวัดฉะเชิงเทรา, (ฉะเชิงเทรา: สาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา, ๒๕๔๑), หน้า ๔๓..

^{๓๑} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๗), หน้า ๒๑๑.

สนับสนุนด้านงบประมาณ อันน่าจะส่งผลให้หัวหน้า กองช่างเทศบาลตำบลสามารถปฏิบัติงานได้ยิ่งขึ้น^{๓๒}

๓.๒.๓ การได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ นับว่าเป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการบริหารเพื่อให้เป็นไปตามแผนและบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เนื่องจากการดำเนินงานทุกประเภทถึงแม้จะมีคนและเงินพร้อมแต่ถ้า ขาดวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ก็ไม่สามารถดำเนินไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ได้ การศึกษา การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ จึงต้องคำนึงถึงการได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ อันน่าจะ ส่งผลให้หัวหน้ากองช่าง เทศบาลตำบลสามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

๓.๒.๔ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในฝ่าย “การมีส่วนร่วม” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ เช่น อแลสแตร์ ที. ไวท์ ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ๓ มิติด้วยกัน คือ มิติที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า อะไรควรทำ และทำอย่างไร มิติที่สอง คือ มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ ตัดสินใจ มิติที่สาม คือมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และยังได้เพิ่มสาระสำคัญของการมีส่วนร่วม

๓.๓ ปัจจัยด้านการปฏิบัติงาน

๓.๓.๑ อายุราชการและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งความสามารถในการปฏิบัติงานของมนุษย์มาจากสิ่งสำคัญ ๓ ประการ คือ ความสามารถทางสมอง ประสบการณ์ การศึกษา และกาอบรม การมีประสบการณ์ได้ก็ตามย่อมทำให้บุคคลสามารถ ปฏิบัติงานได้ดีแต่จำนวนปีที่เคยทำงานมาไม่ได้เป็นเครื่องประกันว่าคนที่ทำงานนานกว่าจะมี ประสบการณ์มากกว่าคนที่ทำงานน้อยกว่า ทั้งนี้เพราะแต่ละวันที่ทำงานย่อมมีประสบการณ์ ต่างกัน ประสบการณ์จากสิ่งที่พบเห็นที่แตกต่างกันมีผลต่อการใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ เรื่อง ต่าง ๆ และคนที่มีความรู้ในการปฏิบัติงานเป็นเวลานานย่อมได้เปรียบในด้านความชำนาญ งาน

๓.๓.๒ การฝึกอบรมและการศึกษาการอบรมถือเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคล และเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นการสอนให้คนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงหลักวิทยาการและวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องทันสมัยและเหมาะสม ซึ่งเป็นการสร้างเสริมคุณวุฒิและสมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และช่วยให้เข้าในบทบาทของตนเอง และงานต่าง ๆ ที่ต้องคอยปฏิบัติ^{๓๓} ทั้งช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้าใจ ชัดเจนถึงบทบาทของตนเอง และงานต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติ การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้คนมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับตัวเอาชนะสิ่งแวดล้อมได้ บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงย่อมมีสติปัญญาในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้องมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ^{๓๔}

^{๓๒} ทองหล่อ เดชไทย, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารสาธารณสุขทั่วไป มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๒๘), หน้า ๑๘-๑๙.

^{๓๓} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๑๕.

^{๓๔} สุรชาติ ฅ หนองคาย, ศักยภาพของข้าราชการ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๕

จากข้อมูลดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การฝึกอบรม และการศึกษามีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล ดังนั้น จึงเป็นตัวแปรที่น่าสนใจในการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ตำรวจชั้นประทวน

ตารางที่ ๒.๗ แนวคิดที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
บัญชา แก้วเกตุทอง, (๒๕๒๓, หน้า ๑๒๒)	บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้า
ไพบุลย์ ช่างเรียน และสมปราชญ์ จอมเทศ, (๒๕๑๙, หน้า ๗๓)	ประสิทธิภาพของ องค์การจะดีหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้นำในองค์การ
เสถียร เหลืองอร่าม, (๒๕๑๙, หน้า ๗๓)	แรงจูงใจของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความต้องการ ของบุคคล และความต้องการนี้เป็นผลของทางสภาพกาย
อรุณ รักธรรม, (๒๕๒๗, หน้า ๒๘๐)	หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้ที่มีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบต่อ ตนเอง ต่อผู้อื่น

๒.๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน พบว่ามีผู้ให้ความหมายของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไว้ดังนี้ กรีน (Green) ได้กล่าวว่า “สถานภาพ คือ ตำแหน่งของบุคคลในกลุ่มสังคม สถานภาพ จะกำหนดสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น สถานภาพจะ กำหนดว่า บุคคลนี้แตกต่างจากบุคคลนั้นอย่างไร และมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม กล่าว โดยสรุป สถานภาพของสังคม คือ ตำแหน่งในระบบสังคมเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลและแสดงสัญลักษณ์ของบุคคลนั้น”^{๓๕}

ลิปตัน (Linton) ได้กล่าวว่า “ตำแหน่ง ในที่นี้มีขอบเขตกว้าง เช่น ในครอบครัวเขาหมายถึง ตำแหน่งพ่อ แม่ ลูก นอกจากนั้น ในการประกอบอาชีพ พ่อก็ยังมีความหมายในการ อาชีพอีก เช่น ตำแหน่งผู้กำกับ ประธานบริษัท เหล่านี้เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้จะเห็นได้ว่าคนๆ หนึ่งอาจจะมีตำแหน่งมากมาย ซึ่งจะต้องไม่สับสนกับที่มีคำว่า “ตำแหน่ง” หมายความว่า จะต้องมีความหมายอื่นที่

^{๓๕} สุริยะ วิริยะสวัสดิ์, “พฤติกรรมกรให้บริการของเจ้าหน้าที่องค์การราชการกับปัจจัย สภาพแวดล้อมในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๔๒.

เกี่ยวข้องตามติดมาทันที เช่น จะมีตำแหน่งของผู้บังคับบัญชาไม่ได้ ถ้าหากไม่มี ตำแหน่งผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา^{๓๖}

ในแง่สังคมวิทยา สถานภาพจึงเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นสิทธิ และหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม ส่วนในแง่จิตวิทยา สถานภาพจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่ รับผิดชอบอย่างไร ในสังคมตามสถานภาพ ตำแหน่งนั้นๆ สรุปได้ว่า สถานภาพจึงเป็นสิ่งเฉพาะ บุคคลที่ให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง

๒) การรับรู้บทบาทการปฏิบัติงาน ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

อลบานส์ และฟลีท (Albanese&Fleet) ได้ให้ความหมายว่า การรับรู้บทบาท หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องกระทำ ที่แต่ละบุคคลเชื่อว่ามีความเหมาะสมในการที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ^{๓๗}

ออร์แกน และเบทแมน (Algan&Betmen) ได้กล่าวว่า การรับรู้บทบาท หมายถึง ความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานของบุคคลนั้นจากความหมายที่กล่าว มาอาจสรุปได้ว่า การรับรู้บทบาท หมายถึง ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม สถานภาพ หรือตำแหน่งที่บุคคลนั้นดำรงอยู่

ลักษณะของบทบาทของบุคคล บรูมและเซลส์นิก ได้แบ่งออกเป็นลักษณะต่างๆ ๓ ประการ ได้แก่

๑. บทบาทในอุดมคติหรือสิ่งที่สังคมกำหนดไว้ (Socially Prescribed or Idealrole) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมไว้ซึ่งบุคคลจะต้อง ปฏิบัติ เช่น บทบาทของคนที่ เป็นบิดา บทบาทของคนที่ เป็นครู เป็นต้น

๒. บทบาทการรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับ ซึ่งอาจจะไม่เหมือนบทบาทในอุดมคติ หรืออาจแตกต่างกันในแต่ละ บุคคล

๓. บทบาทที่กระทำจริง (Perform Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำไปจริงซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเชื่อ ความคาดหวัง และการรับรู้ของแต่ละบุคคล ตลอดจนความกดดันและโอกาส ในแต่ละสังคมในระยะเวลาหนึ่งๆ และยักรวมถึงบุคลิกภาพและประสบการณ์ของ แต่ละบุคคลอย่างไรก็ตาม การแสดงบทบาทของบุคคลจะขึ้นอยู่กับปัจจัย ๔ อย่าง

๑. ความคาดหวังในบทบาท (Role Expectation) เป็นบทบาทของบุคคลตามความคาดหวังของผู้อื่นหรือเป็นบทบาทที่สถาบัน องค์กร หรือกลุ่มสังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติ ตามสิทธิหน้าที่ที่บุคคลนั้นครองตำแหน่งอยู่

๒. การรับรู้บทบาท (Role Perception) เป็นการรับรู้บทบาทของตนว่าควรจะมีมองเห็น บทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ (Perceived Role) ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความต้อง

^{๓๖} สมยศ นาวิการ, การพัฒนาองค์การและการจูงใจ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๔๒.

^{๓๗} สุริยะ วิริยะสวัสดิ์, “พฤติกรรมกรให้บริการของเจ้าหน้าที่องค์การราชการกับปัจจัยสภาพแวดล้อมในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์รัฐกิจมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๔๓.

การของ บุคคลนั้น ทั้งนี้การรับรู้บทบาทและความต้องการของบุคคล ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานของ บุคคล ตลอดจนเป้าหมายในชีวิต และค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

๓. การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role Acceptance) จะเกิดขึ้นเมื่อมีความสอดคล้องกับบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและบทบาทที่ตนเองรับรู้อยู่ การยอมรับใน บทบาท เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในบทบาท การสื่อสารระหว่างสังคมและบุคคลนั้น ทั้งนี้ เพราะทุกคนไม่ได้ยินดียอมรับบทบาททุกบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะถูกคัดเลือกหรือถูก แรงแปลกดันจากสังคมให้รับตำแหน่ง และบทบาทหน้าที่ปฏิบัติก็ตาม เพราะถ้าหากว่าบทบาทที่ ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหาย หรือเสียผลประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความ ต้องการหรือค่านิยมของบุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่งอยู่ก็จะพยายามหลีกเลี่ยงบทบาทนั้น ไม่ ยอมรับบทบาทนั้น

๔. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role Performance) เป็นบทบาทหน้าที่ ที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง (Actual Role) ซึ่งอาจจะเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวังหรือเป็นการ แสดงบทบาทตามการรับรู้และตามความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลจะปฏิบัติตาม บทบาท หน้าที่เพียงใด ขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทนั้นๆ ของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่ซึ่งเนื่องมาจากความสอดคล้องกับบทบาทตามความคาดหวังของสังคม และการรับรู้บทบาทของ ตนเอง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการที่บุคคลจะปฏิบัติตามบทบาทใดๆ บทบาทหนึ่ง ปัจจัยหนึ่งที่มา เกี่ยวข้องคือ การรับรู้บทบาท เพราะการรับรู้บทบาทเป็นพื้นฐาน พฤติกรรมของบุคคล เมื่อบุคคลเข้ามาทำงาน องค์การแล้วก็ต้องเข้าใจในบทบาทที่ตนแสดงนั้น โดยพยายามทำความเข้าใจรับรู้บทบาทที่ตนแสดง^{๓๘}

ตารางที่ ๒.๘ แนวคิดที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สมยศ นาวิการ์, (๒๕๒๓, หน้า ๔๒)	จะมีตำแหน่งของผู้บังคับบัญชาไม่ได้ ถ้าหากไม่มีตำแหน่งผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา
สุริยะ วิริยะสวัสดิ์, (๒๕๓๐, หน้า ๔๓)	การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องกระทำ
วุฒิชัย จำนง, (๒๕๒๓, หน้า ๓๖)	การรับรู้บทบาทเป็นพื้นฐาน พฤติกรรมของ บุคคล

กล่าวโดยสรุป คือ แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ เป็นสถานภาพที่ตำแหน่งของบุคคลในกลุ่มสังคม สถานภาพ จะกำหนดสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่นสถานภาพจะ กำหนดว่า บุคคลนี้แตกต่างจากบุคคลนั้นอย่างไร และมีหน้าที่รับผิดชอบอย่าง

^{๓๘} วุฒิชัย จำนง, พฤติกรรมการตัดสินใจ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเรียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๓๖.

ไว้ในสังคม กล่าว โดยสรุป สถานภาพของสังคม คือ ตำแหน่งในระบบสังคมเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลและแสดง สัญลักษณ์ของบุคคลนั้น

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักขรวาสธรรม

จากการประมวลเนื้อหาของแนวคิดเกี่ยวกับหลักขรวาสธรรม ผู้วิจัยได้เนื้อหาจากเอกสารนำมาเสนอในประเด็นที่เกี่ยวกับความหมายและสาระสำคัญอื่นๆ ดังนี้

๒.๓.๑) ความหมายขรวาสธรรม ๔

ในประเด็นที่เกี่ยวกับความหมายของหลักขรวาสธรรม ๔ ผู้วิจัยได้ประมวลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าหลักขรวาสธรรม ๔ มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ขรวาสธรรม หมายถึง ธรรมสำหรับผู้ครองเรือน, คนทั่วไปที่ไม่ใช่บรรพชิตหรือนักบวช^{๓๙} ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสถึงหลักขรวาสธรรม ๔ ประการว่า บุคคลเชื้อธรรมของพระอรหันต์เพื่อบรรลุนิพพาน พึงอยู่ด้วยดียอมได้ปัญญา เป็นผู้ไม่ประมาท มีวิจาร์ คนทำเหมาะเจาะ ไม่ทอดธุระเป็นผู้หมั่น ย่อมหาทรัพย์ได้ คนยอมได้ชื่อเสียงเพราะความสัตย์ ผู้ให้ยอมผูกมิตรไว้ได้ บุคคลผู้อยู่ครองเรือนประกอบด้วยศรัทธามีธรรม ๔ ประการ คือ สัจจะ ทมะ จาคะ บุคคลนั้นแล^{๔๐} อีกตอนหนึ่งว่า บุคคลเชื้อธรรมของพระอรหันต์ทั้งหลาย เพื่อบรรลุนิพพาน เป็นผู้ไม่ประมาท มีปัญญาเป็นเครื่องสอดส่อง บุคคลยอมได้ชื่อเสียงด้วยสัจจะ ผู้ให้ยอมผูกมิตรไว้ได้ ผู้ใดมีศรัทธาอยู่ครองเรือนมีธรรม ๔ ประการนี้ คือ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ ผู้นั้นแลและโลกนี้ไปแล้วยอมไม่โคกเสรำ^{๔๑} ดังเป็นธรรมสำหรับฆราวาส ธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ชื่อสัตย์ ปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร สละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจกว้าง พร้อมทั้งจะร่วมมือ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่^{๔๒} เป็นเครื่องดำรงความเป็นฆราวาสไม่ให้เกิดโทษทุกข์ใดๆ ฆราวาสที่มีฆราวาสธรรมนี้ก็จะได้รับผลของความ เป็นฆราวาส ในความเป็นฆราวาสโดยสมบูรณ์^{๔๓} หลักขรวาสธรรม ๔ จะฝึกจิตใจของตนเองให้หนักแน่นมั่นคง รู้จักเสียสละปล่อยวางให้อภัยกัน^{๔๔} ยังมีนักวิชาการที่ได้ให้ความไว้ในแต่ละประการได้แก่

๑. สัจจะ หมายถึง ความจริงใจ การพูดจริงทำจริง แสดงออกได้ ๕ วิธี คือ

๑.๑ ความจริงใจหรือสัจจะต่อตนเอง หมายถึง การซื้อสัตย์ต่อตนเอง มีศีลธรรมประจำใจ มีความละเอียดใจ เกรงกลัวต่อการกระทำความชั่ว แต่มีความมุ่งมั่นทำความดี บุคคลถ้าขาดสัจจะต่อตนเองแล้วย่อมจะโกหกคดโกงหรือหลอกลวงผู้อื่นได้โดยง่าย

^{๓๙}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน) ๒๕๕๖), หน้า ๒๘๔.

^{๔๐}ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๔๕/๓๑๖.

^{๔๑}พ.ส. (ไทย) ๒๕/๓๑๑/๓๖๑.

^{๔๒}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑๓.

^{๔๓}พุทธทาสภิกขุ (เจ้าม อินทปญโญ), หลักธรรมของผู้ครองเรือน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา. ๒๕๓๐), หน้า ๘-๙.

^{๔๔}พระกตสิริภิกษุ, ธรรมะชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วน จำกัด เอราวัณ การพิมพ์, ๒๕๓๙), หน้า ๕๕-๕๖.

๑.๒ ความจริงใจต่อบุคคลอื่น หมายถึง มีความซื่อตรงจริงใจประพฤติปฏิบัติ อย่างตรงไปตรงมาต่อบุคคลอื่นที่เราเกี่ยวข้องกับ เช่น บิดามารดา ผู้มีคุณ ครูอาจารย์ เพื่อน ความจริงใจเหล่านี้ แสดงออกด้วยการไม่คดโกง เบียดบังผลประโยชน์ของผู้อื่น ไม่กลับกลอกเหลวไหล คือ เมื่ออยู่ต่อหน้าเราพูดด้วยดี แต่พอกลับหลังกลับหน้าให้ร้าย

๑.๓ ความจริงใจต่อหน้าที่การทำงาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงานด้วย ความรับผิดชอบทำงานของตนด้วยความซื่อสัตย์ ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง หรือผิดทำนองคลองธรรม ตั้งใจทำงานให้เสร็จด้วยความระมัดระวัง ไม่เลินเล่อ ไม่ ผัดวันประกันพรุ่ง มีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จลุล่วงและเกิดผลดี

๑.๔ ความจริงใจหรือมีสัจจะวาจา หมายถึง รักษาคำพูด คำมั่นสัญญา เมื่อรับปากว่าจะทำอะไรแล้วจะพยายามกระทำตามที่รับปากไว้ให้ได้ ปากกับใจตรงกัน ไม่พูดปดหรือกล่าวร้ายผู้อื่น

๑.๕ ความจริงใจต่อประเทศชาติ หมายถึง การเคารพยึดมั่นในกฎระเบียบบังคับของชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ คอยป้องกันภัยที่จะมีต่อประเทศ และไม่กระทำการใด ๆ อันจะเป็นการบ่อนทำลายหรือทำให้ประเทศชาติต้องเสื่อมชื่อเสียง

๒. ทมะ หมายถึง การฝึกฝนตนเองและข่มใจตนเองทางด้านต่างๆ แบ่งได้ดังนี้

๒.๑ การฝึกฝนตนเอง คือ รู้จักฝึกนิสัย ให้รู้จักการแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงตนเองให้เจริญก้าวหน้าหรือฝึกตนเองให้สำนึกอยู่ในเหตุผลและคุณธรรม เช่น ถ้านักเรียนรู้ตัวเองว่าไม่เก่งก็ต้องขยันอ่านหนังสือ หรือหากนักเรียนชอบคบเพื่อนที่มีนิสัยและประพฤติไม่ดี ไม่ก็ควรแยกออกมา เป็นต้น การที่เรารู้ตัวเองมีข้อบกพร่องอะไรแล้วหาทางแก้ไข หรือพยายามฝึกตนเองให้กระทำ ความดี ย่อมจะช่วยให้ประสบความสำเร็จในชีวิต

๒.๒ การข่มใจตนเอง คือ การยับยั้งใจของตนไม่ให้หลงมัวเมาอยู่กับอบายมุข ฟุ้งซ่านหยานอยากกับสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และศีลธรรม รวมทั้งรู้จักควบคุมอารมณ์ไม่ให้โกรธง่ายหรือเกลียดง่าย เช่น ถ้าเพื่อนชวนไปขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นถึงแม้จะมีความจำเป็น แต่เห็นว่าการกระทำ เช่นนี้ไม่ถูกต้อง ผิดทั้งทางโลกและทางธรรม ก็ควรปฏิเสธ หรือถ้าเพื่อนมาเดินชนโดยไม่เจตนา ก็ไม่ควรถือโกรธ หรือพูดไม่สุภาพ

๓. ขันติ หมายถึง ความอดทนต่อความยากลำบากต่างๆ ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ผู้ที่มีขันติเท่ากับเป็นผู้ที่มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความเพียรพยายามกระทำความดี และเอาชนะความชั่วทั้งปวง แนวทางปฏิบัติมี ๔ ประการ คือ

๓.๑ การอดทนต่อความลำบาก หมายถึง การมีจิตใจเข้มแข็ง พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตั้งใจไว้ โดยอดทนต่อความลำบากที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือความยากลำบากไม่ทอดทิ้งงาน เพราะความหนาวความร้อน หรือเพราะลักษณะของงานนั้นเป็นงานหนักงานที่เหนื่อยยากต้องฟันฝ่าอุปสรรค

๓.๒ ความอดทนต่อความทุกข์ คือ เมื่อเกิดความทุกข์ต้องไม่แสดงออกอย่างน่าสมเพชเวทนาเกินกว่าเหตุ หรืออ้างเอาความทุกข์ความเจ็บป่วยมาใช้เพื่อขออภิสิทธิ์หรือเพื่อละเว้น

การปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ การขาดความอดทนเช่นนี้ถ้าเป็นบ่อยๆ จะทำให้จิตใจของเราเกิดความอ่อนแอ กลายเป็นบุคคลน่ารำคาญ และมาสามารถจะเป็นผู้นำคนอื่นได้

๓.๓ ความอดทนต่อความไม่พอใจ ความเจ็บใจ หมายถึง ความอดทนที่จำไม่กระทำการโต้ตอบเมื่อถูกด่า ถูกรังแก ถูกดูหมิ่น ถูกนิทา หรือถูกผู้อื่นยั่วยุ บุคคลที่ขาดความอดทน ย่อมเกิดโทษได้ง่ายและมักแก้ไขเหตุการณ์ด้วยอารมณ์ชั่ววูบ เช่น เมื่อถูกนิทาเกิดความเจ็บใจ ขาดการไตร่ตรอง ไม่มีความอดทนอดกลั้น รีบไปทำร้ายหรือต่อว่า ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ในชีวิตประจำวันต้องเผชิญกับสิ่งทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ ถ้าหากมีคุณธรรมข้อนี้ก็จะช่วยให้หลีกเลี่ยงความเดือดร้อนวุ่นวายไปได้

๓.๔ ความอดทนต่ออำนาจกิเลส หมายถึง อดทนต่อสิ่งต่างๆ ที่เข้ามายั่วยวนทำให้หลงใหล หมกมุ่นมัวเมา คนที่สามารถอดทนต่อสิ่งยั่วยวนได้ต้องมีจิตใจที่เข้มแข็งไม่ยอมพ่ายแพ้ต่ออำนาจใฝ่ต่ำ แม้ว่าจะมีช่องทางให้ทำได้ เช่น ได้เห็นรูปสวย ๆ ได้ฟังเสียงที่ไพเราะ ได้ดมกลิ่นที่หอมสดชื่น ได้เสพสิ่งที่พึงพอใจ ได้รับสัมผัสที่น่าปรารถนาก็ไม่หลงมัวเมา แต่กลับพยายามหักห้ามใจตนเองไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อำนาจสิ่งเหล่านี้^{๔๕}

๔. จาคะ หมายถึง ความเสียสละ มีจิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลสละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตน ไม่ตระหนี่เห็นแก่ตัว มี ๒ ประการ คือ

๔.๑ สละวัตถุสิ่งของ คือ สละทรัพย์สินของตนเองเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือ เพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น สร้างโรงเรียน โรงพยาบาล บำรุงศาสนา ตลอดจนสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่นตกทุกข์ได้ยาก คนเราอยู่ในสังคมต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามความสามารถ และตามกำลังทรัพย์ของแต่ละคน

๔.๒ สละอารมณ์ หมายถึง เป็นคนรู้จักปล่อยอารมณ์ที่จะให้จิตเศร้าหมอง ชุ่นมัว และเป็นข้าศึกต่อความสงบใจ เช่น ความโกรธ ความเกลียด เป็นต้น เพราะการเก็บอารมณ์ชุ่นมัวไว้นั้นทำให้จิตเศร้าหมอง ทั้งยังทำให้ตนเองเป็นทุกข์ใจด้วย ดังนั้นเราควรสละอารมณ์ที่ไม่ดีออกจากตนเอง^{๔๖}

ผู้ครองเรือนต้องมีการสมาคมการสมาคมกับคนอื่นต้องมีความจริงใจ^{๔๗} และมีขันติคือความอดทนอดกลั้น ไว้ได้ทนไว้ได้ไม่แสดงออกมา^{๔๘} ที่สำคัญในการคบหาของประชาชนถ้าหากแต่ละบุคคลต่างประพฤติซื่อตรงไว้วางใจซึ่งกันและกัน ย่อมจะนำความเจริญมาสู่ตน^{๔๙} หลักคำสอนเรื่องขันติทั้ง ๓ ประการนี้ส่งผลแห่งความสำเร็จทั้ง ในระดับโลกียะและโลกุตระ ในระดับโลกียะ ขันติมี

^{๔๕}พ. มหา. (ไทย) ๑๐/๕๗/๑๓๓.

^{๔๖}พ. ขา (ไทย) ๒๘/๒๔๐/๘๖.

^{๔๗}ชัยวัฒน์ อุตพัฒน์ และทวีผลสมภพ, **หลักพระพุทธศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๙), หน้า ๙๘-๙๙.

^{๔๘}พระศรีธรรมนิเทศ, **มงคล๓๘ประการ**, ม.ป.ท., ม.ป.ป., หน้า ๒๒.

^{๔๙}กถิน อรรถโยธินหลวง, **อธิบายธรรมวิภาคน .ธ.ตรี**, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมบรรณาคาร, ๒๕๑๑), หน้า ๒๒.

ความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในหลายด้าน เช่น ทนต่อภาวะกลิ่นไม่เข้าคายไม่ออก ทนต่อเสียงตณินินทา ดำว่าประชดประเทียต ทนต่อนักการเมืองที่ตนไม่ชอบ^{๕๐}

สรุปได้ว่า ฆราวาสธรรม คือ ธรรมสำหรับผู้ครองเรือน หรือธรรมสำหรับคฤหัสถ์ หมายถึง ผู้ครองเรือนจะต้องปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การครองเรือนดำเนินต่อไป ด้วยความสุกกาย และความสุขใจ ร่มรื่นด้วยหลักธรรม น้อมนำจิตใจให้สงบ ร่มเย็นด้วยรสพระธรรม ครอบครัวจึงมีความสุขตลอดกาล

ตารางที่ ๒.๙ แนวคิดที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความหมายฆราวาสธรรม

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน,(๒๕๕๔), หน้า ๒๘๔.	ธรรมสำหรับผู้อยู่ครองเรือน
พระพรหมคุณาภรณ์,(๒๕๔๖), หน้า ๑๑๓.	บุคคลผู้อยู่ครองเรือนด้วยศรัทธามีธรรม ๔ ประการ ย่อมนำมาซึ่งความสุข
พุทธทาสภิกขุ,(๒๕๓๐), หน้า ๘-๙.	ฆราวาสที่มีฆราวาสธรรมนี้ก็จะได้รับผลของความ เป็นฆราวาส ในความเป็นฆราวาสโดยสมบูรณ์
พระกนตสิริภิกษุ,(๒๕๓๙), หน้า ๕๕-๕๖.	ผู้ครองเรือนร่มเย็นด้วยรสพระธรรม ครอบครัวจึงมีความสุขตลอดกาล
ชัยวัฒน์ อัตพัฒน และทวีผล สมภพ, (๒๕๒๙), หน้า ๙๘-๙๙.	ผู้ครองเรือนต้องมีความจริงใจ
พระศรีธรรมนิเทศ.หน้า ๒๒.	ผู้ครองเรือนต้องมีความอดทน
กถินอรรถโยธินหลวง,หน้า ๒๒.	ผู้ครองเรือด้วยธรรมย่อม นำพาความเจริญ
พระมหาจุฑาชัย วชิรเมธี, (๒๕๕๑),หน้า ๑๗๕-๑๗๖.	ผู้ครองเรือนจะต้องปฏิบัติตามหลักธรรมเปรียบเหมือนมีเข็มทิศนำทาง

^{๕๐} พระมหาจุฑาชัย วชิรเมธี, **ธรรมะคลายใจ**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๑), หน้า ๑๗๕-๑๗๖.

๒.๓.๒ องค์ประกอบของฆราวาสธรรม ๔

จากการประมวลเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของฆราวาสธรรม ๔ ผู้วิจัยได้เนื้อหาจากเอกสาร มานำเสนอในประเด็นที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของฆราวาสธรรม ๔ ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบายว่า ฆราวาสธรรม ธรรมแห่งการครองเรือน ๔ ประการ

ประการที่ ๑ สัจจะ ความจริง อาจแบ่งแยกได้ ๓ ชั้น

- ความจริงชั้นที่หนึ่ง คือ ความจริงใจ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุด และเป็นรากฐานที่มั่นคงของความสัมพันธ์ที่ดีงาม ความจริงใจแสดงออกเป็นความซื่อสัตย์ต่อกัน
- ความจริงชั้นที่สอง คือ พุทฺธจริย
- ความจริงชั้นที่สาม คือ จริยการกระทำ คือ การทำจริงตามที่ใจคิดไว้ ตามที่วาจาพูดไว้ ตลอดจนกระทั่งว่าการดำเนินชีวิต ประกอบกิจกรรมต่างๆ ก็ตั้งใจทำจริงดังที่ตั้งความมุ่งมาดปรารถนาไว้ แต่ทั้งหมดนี้ก็มีความจริงใจนั่นเองเป็นรากฐาน ความจริงใจเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ความสัมพันธ์มั่นคงยั่งยืน

ประการที่ ๒ ทมะ แปลว่า การฝึกฝน ปรับปรุงตน ทมะนี้เป็นข้อสำคัญในการที่จะให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ประการแรกที่สุดที่จะเห็นได้ง่ายในความสัมพันธ์กัน ก็คือ บุคคลที่มาอยู่ร่วมสัมพันธ์กันนั้น ย่อมมีพื้นเพต่างๆ กัน มีอุปนิสัยใจคอและสังสมประสบการณ์มาไม่เหมือนกันแต่เมื่อมาอยู่ร่วมกันแล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องปรับตัวเข้าหากัน ทมะนี้ต้องมีปัญญาเป็นแกนนำสำคัญเพราะต้องรู้จักคิดพิจารณา และมีความรู้ความเข้าใจ จึงจะปรับตัวและฝึกฝนปรับปรุงตนได้

ประการที่ ๓ คือขันติ ความอดทน ความอดทนเป็นเรื่องของพลัง ความเข้มแข็งความทนทาน คนเมื่ออยู่ร่วมกัน ท่านว่าเหมือนลื่นกับหิน ย่อมมีโอกาสที่จะกระทบกระทั่งกัน จึงต้องมีความหนักแน่น ความเข้มแข็งในใจที่จะอดทนไว้มาก่อน เรียกว่า อดทนต่อสิ่งกระทบใจ นอกจากนั้นก็อดทนต่อความเจ็บปวดเมื่อยล้าทางกาย และอดทนต่อ ความลำบากตรากตรำในการทำงาน

ประการที่ ๔ จาคะ แปลว่า ความเสียสละ เริ่มตั้งแต่ความมีน้ำใจ คือ ความพร้อมที่จะเสียสละความสุขส่วนตัวให้แก่ผู้อื่น โดยเฉพาะอยู่ร่วมกันก็ต้องมีความเสียสละต่อกัน จาคะนี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของกันและกัน และของคนทั้งหลายที่แวดล้อมอยู่ไว้ได้

นี่คือหลักธรรม ๔ ประการ ซึ่งมีความสำคัญในการ ครองเรือน โดยสรุปก็คือ

สัจจะ ความจริง เป็นรากฐานให้เกิดความมั่นคงยั่งยืน

ทมะ การฝึกฝนปรับปรุงตน เป็นเครื่องนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ในชีวิตและการทำงาน

ขันติ ความอดทน เป็นเครื่องช่วยให้ความเจริญก้าวหน้าเป็นไปได้สำเร็จ เพราะมีความเข้มแข็ง มีพลังที่จะช่วยเสริมให้ประสบความสำเร็จ

จาคะ ความเสียสละ มีน้ำใจ เป็นเครื่องบำรุงหล่อเลี้ยง มนุษย์ช่วยให้เกิดความชุ่มฉ่ำสดชื่น

ธรรมะ ๔ ประการนี้ เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในชีวิต เหมือนกับต้นไม้จะเจริญ งอกงามต้องมีรากฐานที่มั่นคง คือสัจจะ มีความเจริญเติบโต คือทมะมีความแข็งแรง ของกิ่งก้านสาขาลดจนลำต้น นั่นคือขันติ ซึ่งจะทนต่อดินฟ้าอากาศ ทนต่อสัตว์ทั้งหลายที่จะมาเบียดเบียน และมีเครื่องบำรุงหล่อเลี้ยง เช่น น้ำและอากาศ เป็นต้น ซึ่งช่วยให้เกิดความชุ่มชื้นสดชื่น กล่าวคือ จาคะ ความมีน้ำใจ เมื่อต้นไม้มีน้ำในหัว เช่น มีน้ำมีอาหารหล่อเลี้ยงดี มีกิ่งก้านสาขาแผ่ออกไป ต้นไม้นั้นเองก็กลับให้

ความร่มเย็นแก่แผ่นดิน และแก่พืชสัตว์ที่มาอาศัยร่มเงา ตลอดจนช่วยรักษาน้ำในพื้นดินนี้ไว้ด้วย เช่นเดียวกับคนเรานั้น เมื่อได้สร้างเนื้อสร้างตัวโดยกำลัง และเครื่องหล่อเลี้ยงขึ้นแล้ว ก็ไม่ได้มีกำลังแต่เพียงตัวเองเท่านั้น แต่กลับเอากำลังและสิ่งที่บำรุงเลี้ยงนั้น ออกมาช่วยเหลือส่งเสริมผู้อื่น และสิ่งนี้ก็กลับมาเป็นผลดีแก่ตัวเองด้วยอำนาจของจาคะนั้นธรรมะ ๔ ประการนี้แหละจะเป็นเครื่องทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้สำหรับคฤหัสถ์ คือผู้ครองเรือนทั่วไปให้ดำเนินชีวิตตามหลักธรรม ๔ ประการนี้ จึงเรียกว่า ขรवासธรรม เมื่อดำเนินชีวิตได้ดังนี้ก็นับว่าได้ประสบสิริมงคลอย่างแท้จริง^{๕๑}

สรุปได้ว่าขรवासธรรม คือ หลักธรรมสำหรับครองเรือน ที่จำเป็นต้องมีอยู่ประจำเพื่อเสริมให้มีความสุขยิ่งขึ้น มี ๔ ประการ คือ ๑. สัจจะ คือ ความจริง ดำรงอยู่ในสัจจะซื่อตรง พูดจริงเป็นเหตุนำมาซึ่งความเชื่อถือ ๒. ทมะ คือ การฝึกตน ปรับปรุงตน ยอมรับและแก้ไขสิ่งบกพร่องของตน ๓. ขันติ คือ อุดหนุน ต่อความเจ็บใจ ทนชมอารมณ์ของตนได้ ทนต่อความยุ่งยากต่างๆ ๔. จาคะ คือ เสียสละ เกื้อกูล สละความโกรธ ความเห็นแก่ตัว มีใจกว้างร่วมงานกับคนอื่นได้ สละอารมณ์ขุ่นมัวภายในจิตใจได้

ตารางที่ ๒.๑๐ แนวคิดที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักขรवासธรรม

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), หน้า ๒๔.	หลักธรรม ๔ ประการ มีความสำคัญในการครองเรือน โดยสรุปก็คือ ๑. สัจจะ ความจริง ให้เกิดความมั่นคงยั่งยืน ๒. ทมะ เป็นเครื่องนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ๓. ขันติ ความอดทนต่อความสำเร็จ ๔. จาคะ ความเสียสละ

^{๕๑}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), “รักนั้นดีแน่ แต่รักแท้ดีกว่า”, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมลีลา ๒๕๕๑), หน้า ๒๔.

๒.๔ ข้อมูลพื้นฐานของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง^{๕๒}

สถานีตำรวจภูธรแม่วาง เดิมคือ สถานีตำรวจภูธรตำบลบ้านกาด ขึ้นการปกครองกับสถานีตำรวจภูธรสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ.๒๕๑๐ ต่อมา กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นควรว่า พื้นที่ของอำเภอสันป่าตองมีเขตรับผิดชอบกว้างขวาง และพื้นที่บางตำบลอยู่ไกลอำเภอมาก เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการ จึงเห็นควรแบ่งพื้นที่อำเภอสันป่าตองตั้งเป็นกิ่งอำเภอแม่วาง ดังนั้น สถานีตำรวจภูธรตำบลบ้านกาดจึงได้ยกฐานะเป็น สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอแม่วาง เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๓

ต่อมา ในปี พ.ศ.๒๕๓๗ สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอแม่วางได้ย้ายที่ทำการใหม่มาตั้งอยู่ เลขที่ ๑๘๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ กิ่งอำเภอแม่วางได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอแม่วางมาจวบจนปัจจุบัน

๑) ที่ตั้งและพื้นที่รับผิดชอบ

สถานีตำรวจภูธรแม่วาง ตั้งอยู่เลขที่ ๑๘๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พิกัด เอ็น เอ ๗๖๔๕๘๑ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดเชียงใหม่และทางทิศตะวันตกของอำเภอสันป่าตอง ระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ระยะทาง ๓๗ กิโลเมตร มีพื้นที่รับผิดชอบ ๖๓๕.๘๗๘ ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่รับผิดชอบ ๕ ตำบล ๕๘ หมู่บ้าน ดังนี้

๑. ตำบลบ้านกาด	จำนวน ๙	หมู่บ้าน
๒. ตำบลดอนเปา	จำนวน ๑๐	หมู่บ้าน
๓. ตำบลทุ่งปี้	จำนวน ๑๒	หมู่บ้าน
๔. ตำบลทุ่งรวงทอง	จำนวน ๘	หมู่บ้าน
๕. ตำบลแม่วิน	จำนวน ๑๙	หมู่บ้าน

๒) ลักษณะภูมิประเทศและเขตติดต่อ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอแม่วางเป็นภูเขา ป่าไม้ และที่ราบสูง ลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก ความสูงของพื้นที่สูงสุด ๒,๐๔๓ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีป่าไม้ ๕ ใน ๖ ของพื้นที่ทั้งหมด มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

๑. ทิศเหนือ	ติดกับ	อำเภอหางดง และอำเภอสะเมิง
๒. ทิศใต้	ติดกับ	อำเภอจอมทอง และกิ่งอำเภอดอยหล่อ
๓. ทิศตะวันออก	ติดกับ	อำเภอสันป่าตอง
๔. ทิศตะวันตก	ติดกับ	อำเภอจอมทอง และอำเภอแม่แจ่ม

๓) เส้นทางคมนาคม

เส้นทางคมนาคมใช้ถนนสายหลัก คือ ถนนสายสันป่าตอง – แม่วิน (ทางหลวง ๑๐๑๓) ซึ่งเป็นถนนลาดยาง ส่วนถนนในหมู่บ้านส่วนมากเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ถนนลาดยาง และถนนดิน

^{๕๒} รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน พ.ศ. ๒๕๕๗ จังหวัดเชียงใหม่ กรมการปกครอง

ลูกจ้าง ตามลำดับ ยกเว้นในเขตตำบลแม่วิน ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าเขาที่ลาดชัน เป็นถนนดินลูกรังเป็นส่วนใหญ่

๔) ประชากรและวัฒนธรรมประเพณี

อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีประชากรทั้งหมด ๓๑,๐๘๐ คน แยกเป็นเพศชาย ๑๕,๔๗๙ คน และเพศหญิง ๑๕,๖๐๑ คน จำนวนครัวเรือน ๗,๗๔๘ ครัวเรือน ประชากรเป็นชาวไทยภูเขา (ม้ง กระเหรี่ยง จีนฮ่อ) ประมาณ ๖,๐๐๐ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตส่วนมากคือ ข้าว หอมหัวใหญ่ และลำไย รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้าง

วัฒนธรรมประเพณี ใช้ภาษาพื้นเมือง ภาษาท้องถิ่น และภาษาประจำเผ่าในการสื่อสาร ประชากรร้อยละ ๙๓.๓๗ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๕.๕๒ นับถือศาสนาคริสต์ และร้อยละ ๑.๑๑ นับถือผีและลัทธิอื่นๆ

สถานีตำรวจภูธรแม่วาง

ปัจจุบันมีกำลังพล ทั้งสิ้น ๙๒ นาย แยกเป็น

- ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน ๑๘ นาย

ไปช่วยราชการ ๓ นาย คงเหลือปฏิบัติงานจริง ๑๕ นาย

- ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ๗๔ นาย

ไปช่วยราชการ ๑๐ นาย คงเหลือปฏิบัติงานจริง ๖๔ นาย

สถานีตำรวจภูธรแม่วาง แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็น ๕ แผนก ดังนี้

๑. งานป้องกันและปราบปราม

๒. งานสืบสวนและสอบสวน

๓. งานอำนวยการ

๔. งานจราจร

๕. งานธุรการ

การดำเนินการตามโครงการสถานีตำรวจเพื่อประชาชน ระยะที่ ๓ แผนงาน โครงการ วิธีการ ที่จะขับเคลื่อนนโยบายให้บังเกิดผล

๑. ด้านบุคลากร

๑.๑ มีการพัฒนา ปรับปรุง อบรมให้ความรู้ ปลุกฝังทัศนคติ ระเบียบ วินัยแก่ ข้าราชการตำรวจ เพื่อให้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลแก่ประชาชนในด้านการบริการมากที่สุดเหมือนดังพันธะสัญญาที่ว่า “กิริยาวาจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส พร้อมใจช่วยเหลือ ไม่อยู่เหนือกฎหมาย ขยายบริการ ทำงานว่องไว ใส่ใจประชาชน”

๑.๒ เพิ่มความเข้มข้นในการฝึก ออกกำลังกาย การจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ เพื่อพร้อมที่จะปฏิบัติงานและบริการประชาชน

๑.๓ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างนายตำรวจ หัวหน้างานทุกแผนก หัวหน้าสายตรวจตำบล ตลอดจนนำปัญหามาแก้ไข เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในด้านการบริการ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

๒. ด้านระบบงาน

งานบริการประชาชนควรกระทำให้เร่งรัดและรวดเร็ว แต่ต้องไม่ด้อยประสิทธิภาพ การอำนวยความสะดวกสบายให้แก่ประชาชนในการมาขอรับบริการ คืออีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ประชาชนประทับใจในการทำงานของตำรวจ และเป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีที่จะทำให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของตำรวจอีกด้วย

๒.๑ อบรม ขี้แจงข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานบนสถานีให้ปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาสถานีตำรวจทั้ง ๕ ด้าน ได้ทุกกิจกรรม

๒.๒ รวมงานที่ประชาชนต้องใช้ไว้ในบริเวณเดียวกัน (One Stop One Service)

๒.๓ ลดขั้นตอน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

๒.๔ พัฒนาปรับปรุงระบบงานสายตรวจ งานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

๓. ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม

เน้นการพัฒนาอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม และสภาพภูมิทัศน์ ให้ดูสะอาด สดชื่น สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย และนำกิจกรรม ๕ ส. มาดำเนินการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและบริเวณโดยรอบ เพื่อให้เกิดความประทับใจต่อประชาชนผู้มารับบริการ และเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของสถานีตำรวจในสายตาของประชาชน “เข้มแข็ง เป็นธรรม ทำให้ชาวบ้านรักทุกวัน”
แนวทางการพัฒนาสถานีตำรวจทั้ง ๕ ด้าน ตามนโยบายของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ดังนี้

๑. ด้านการบริหารและบริการทั่วไป

๑.๑ ดูแลทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาและครอบครัวอย่างใกล้ชิด

๑.๒ ดูแลเอาใจใส่เรื่องค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ สวัสดิการ

๑.๓ อบรมอุดมคติตำรวจและวินัยตำรวจ

๑.๔ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการกิจและการปฏิบัติต่างๆ

๑.๕ สำรวจความคิดเห็นและความเดือดร้อนผู้มาใช้บริการ

๑.๖ จัดป้ายแสดงที่ตั้งและเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจ

๑.๗ จัดพื้นที่ใช้สอยในการบริการประชาชน

๑.๘ ดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ

๑.๙ รวมบริการประชาชน ณ จุดเดียว

๑.๑๐ ปรับปรุงการปฏิบัติงานธุรการ

๑.๑๑ เพิ่มขีดความสามารถในการรับแจ้งเหตุ

๑.๑๒ จัดหน่วยบริการประชาชนนอกสถานีตำรวจ

๒. ด้านการอำนวยความสะดวก

จรรยาบรรณในวิชาชีพของตำรวจ คือ พึงทักษความถูกต้องของประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยเสมอภาคมีความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ยึดมั่นในอุดมการณ์ของตำรวจที่ดี เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีแก่หมู่

ข้าราชการตำรวจ และไม่ควรกระทำผิดหรือใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ ตำรวจที่ดีต้องให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ประชาชนได้ ดังสมญานามที่ว่า “ผู้พิทักษ์สันติราช”

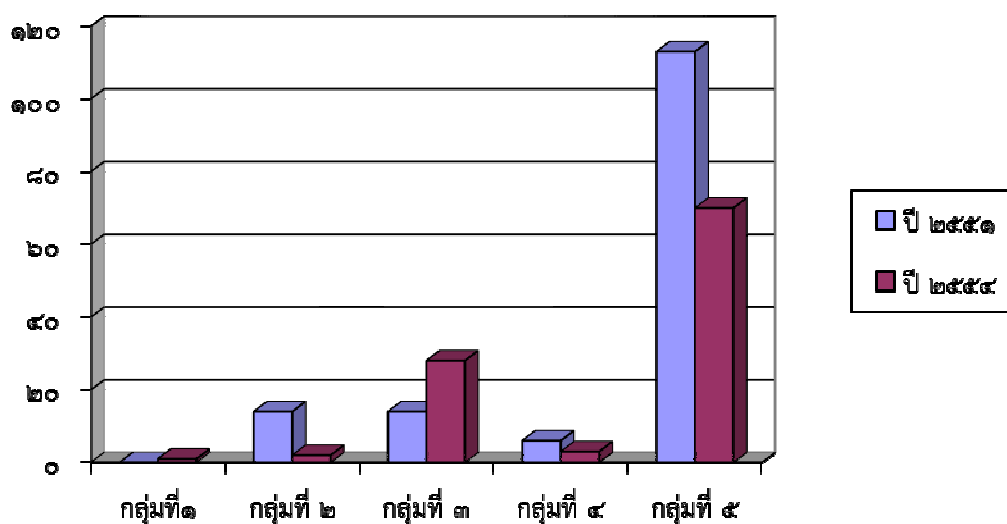
- ๒.๑ จัดพนักงานสอบสวนให้เพียงพอ
- ๒.๒ พัฒนาความรู้ความสามารถและคุณธรรมพนักงานสอบสวน
- ๒.๓ นำวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการสืบสวนสอบสวน
- ๒.๔ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนตามระเบียบราชการ
- ๒.๕ ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการสอบสวนให้สะดวกรวดเร็วขึ้น
- ๒.๖ กำกับ ดูแล อำนาจความสะดวกการสอบสวนอย่างเต็มที่
- ๒.๗ ปรับปรุงระบบการควบคุมสำนวนการสอบสวน
- ๒.๘ ให้ความช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย พยาน เหยื่ออาชญากรรม
- ๒.๙ จัดห้องควบคุมให้มีความปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ

สถิติอาชญากรรมการเกิดคดี

ห้วง ๑ ม.ค. – ๓๑ ธ.ค. ๒๕๕๑ เทียบปี ๑ ม.ค. – ๓๑ ก.ค. ๒๕๕๔

กลุ่มที่	สถิติคดี ปี ๒๕๕๑			สถิติคดี ปี ๒๕๕๔		
	รับแจ้ง	จับ	คน	รับแจ้ง	จับ	คน
๑. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	๐	๐	๐	๑	๑	๑
๒. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ	๑๔	๑๔	๑๔	๒	๒	๒
๓. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	๑๖	๑๖	๑๑	๓๐	๓๐	๒๒
๔. คดีที่น่าสนใจ (โจรกรรม, นื้อโกง, ยักยอก)	๖	๖	๖	๓	๓	๓
๕. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (พกพาอาวุธปืน, การพนัน, ยาเสพติด, ค้าประเวณี)	๑๐๕	๑๐๕	๑๑๖	๖๔	๖๔	๗๔
รวม	๑๔๑	๑๔๑	๑๔๗	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๒

การเปรียบเทียบสถานภาพอาชญากรรม
 ห้วง ๑ ม.ค. – ๓๑ ธ.ค. ๒๕๕๑ เทียบปี ๑ ม.ค. – ๓๑ ธ.ค. ๒๕๕๔

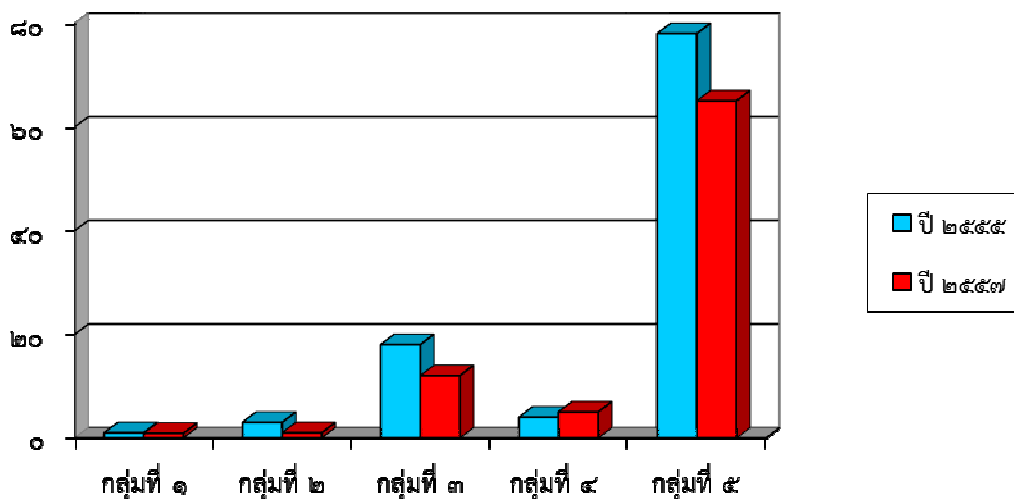

สถิติอาชญากรรมการเกิดคดี
 ห้วง ๑ ม.ค. – ๓๑ ธ.ค. ๒๕๕๕ เทียบปี ๑ ม.ค. – ๓๑ ธ.ค. ๒๕๕๗

กลุ่มที่	สถิติคดี ปี ๒๕๕๕			สถิติคดี ปี ๒๕๕๗		
	รับแจ้ง	จับ	คน	รับแจ้ง	จับ	คน
๑. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	๑	๑	๑	๑	๑	๐
๒. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ	๓	๓	๓	๑	๑	๑
๓. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	๒๐	๒๐	๑๔	๑๔	๑๔	๙
๔. คดีที่น่าสนใจ (โจรกรรม, นื้อโกง, ยักยอก)	๔	๔	๔	๕	๕	๕
๕. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (พกพาอาวุธปืน, การพนัน, ยาเสพติด, ค้าประเวณี)	๗๒	๗๒	๘๑	๖๖	๖๖	๖๘
รวม	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๓	๘๗	๘๗	๘๓

การเปรียบเทียบสถานภาพอาชญากรรม

ห้วง ๑ ม.ค. – ๓๑ ธ.ค. ๒๕๕๕ เทียบปี ๑ ม.ค. – ๓๑ ธ.ค. ๒๕๕๗

๓. ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- ๓.๑ ปรับปรุงพัฒนาระบบสายตรวจให้เหมาะสมกับสถานภาพอาชญากรรม
- ๓.๒ ให้เจ้าหน้าที่สายตรวจออกพบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ
- ๓.๓ ปรับปรุงระบบตุ้มยาและที่พักสายตรวจให้มีความพร้อม
- ๓.๔ ตั้งจุดตรวจค้นบุคคล และยานพาหนะทุกวัน
- ๓.๕ ระดมการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทุกเดือน
- ๓.๖ ขยายงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เพื่อแสวงหาความร่วมมือของประชาชน
- ๓.๗ พัฒนาระบบตำรวจชุมชน
- ๓.๘ เร่งรัดสืบสวนจับกุมคนร้ายและคดีที่มีผลกระทบต่อประชาชน
- ๓.๙ ควบคุม ปราบปราม แหล่งอบายมุขทุกอย่างอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- ๓.๑๐ ปราบปรามยาเสพติดทุกชนิดทุกประเภทอย่างเฉียบขาด
- ๓.๑๑ ใช้ระบบศูนย์ข้อมูลข่าวสารประจำสถานีตำรวจ (ศขส.สก.)
- ๓.๑๒ ควบคุมคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินตามยุทธศาสตร์

ตำรวจ

สำนักงานตำรวจภูธรแม่ฮ่องสอน ได้จัดทำโครงการที่ส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแล ป้องกัน และร่วมกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในท้องถิ่น เพื่อลดช่องว่างระหว่าง การดำเนินงานระหว่างตำรวจและประชาชน เพราะการขับเคลื่อนโครงการนี้มีที่มาจากสภาพ เหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือท้องถิ่น เป็นภัยใกล้ตัวที่ทุกคนต้องระมัดระวังและช่วยกัน สอดส่องระวังภัย โดยเฉพาะปัญหาการโจรกรรม และการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน ซึ่งได้ มีอาสาสมัครร่วมกับสายตรวจออกตรวจประจำพื้นที่ต่างๆ โดยให้ชุมชนมาร่วมกันวางแผนเพื่อ ดำเนินการร่วมกัน จากโครงการนี้ทำให้ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นเข้าถึงตำรวจได้ง่ายขึ้น ทุกคนมี ส่วนร่วมในการจัดการชุมชน เกิดปฏิสัมพันธ์การทำงานร่วมกัน ปัญหาอาชญากรรมลดลง

๔. ด้านการควบคุมและจัดการจราจร

- ๔.๑ จัดระบบและวางแผนการจราจร
- ๔.๒ จัดกำลังตำรวจควบคุมการจราจรในจุดที่มีปัญหาการจราจร
- ๔.๓ จัดกำลังไว้อำนวยความสะดวกการจราจรและบังคับใช้กฎหมาย
- ๔.๔ อำนาจความสะดวกด้านการเปรียบเทียบปรับคดีจราจร
- ๔.๕ อบรม เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจและปลูกฝังวินัยการจราจร
- ๔.๖ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจราจร
- ๔.๗ จัดให้มีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง
- ๔.๘ ดำเนินกิจกรรม ๕ ส.

๕. ด้านการพัฒนาบุคลากร

- ๕.๑ การดูแลทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชา
- ๕.๒ การจัดระบบงานธุรการไว้อย่างชัดเจน
- ๕.๓ การระดมสมองหรือการประชุมประจำสัปดาห์ของข้าราชการตำรวจเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการให้บริการประชาชนในทุกด้านบริการ
- ๕.๔ การติดตามการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา
- ๕.๕ ฝึกอบรมคดีตำรวจ และวินัยตำรวจอยู่เสมอ
- ๕.๖ เพิ่มขีดความสามารถในการรับแจ้งเหตุให้สูงขึ้น
- ๕.๗ ดูแลเอาใจใส่เรื่องค่าตอบแทนสิทธิประโยชน์และสวัสดิการ

จากการดำเนินงานของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ที่ผ่านมา ประชาชนได้ให้ความร่วมมือและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของกิจการตำรวจเป็นอย่างดี มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของตำรวจให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมที่ประชาชนตำบลบ้านกาดได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของตำรวจภูธรแม่วาง ได้แก่

๑. จัดตั้งชมรมตำรวจบ้าน เพื่อช่วยเหลือในการแจ้งเบาะเหตุด่วนเหตุร้ายต่างๆ
๒. ติดตั้งกล้องวงจรปิดตามสถานที่สำคัญต่างๆ เพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรม
๓. จัดตั้งเจ้าหน้าที่ครูตำรวจ เพื่อคอยให้ความรู้เกี่ยวกับภัยต่างๆ เช่น ยาเสพติด และ

การจราจร เป็นต้น

๔. จัดตั้งศูนย์กู้ภัยประจำตำบล เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยจากอุบัติเหตุ
๕. ความช่วยเหลือทั่วไป เช่น การรับส่งประชาชนเขตทุรกันดาร เป็นต้น

ตารางที่ ๒.๑๑ แนวคิดเกี่ยวกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สมศรี มงคลชัย, (๒๕๔๕)	จัดทำนโยบายการบริหาร เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดทราบถึงนโยบายการบริหารราชการและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และบังเกิดผลในการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารตลอดจนแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นฐานข้อมูลสนับสนุนการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่ ในการช่วยเหลือกิจการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรแม่วง ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดที่จะศึกษา ดังนี้

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

จากการค้นคว้า ศึกษางานวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาจากนักวิชาการมาเสนอในประเด็นการมีส่วนร่วม ดังนี้

ปรีชา สวม่วง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตท้องที่สถานีตำรวจภูธรท่าวังผา จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า โดยศึกษาให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือของผู้นำชุมชน รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคของผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งได้ผลการวิจัยดังนี้

๑. ผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าเมื่อพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดีอาชญากรรม จะให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อย่างเต็มที่ โดยคิดว่าเป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งที่จะต้องปฏิบัติ ทั้งนี้ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการประสปภัยจากโจรผู้ร้าย การให้ความร่วมมือของผู้นำชุมชนเพื่อเป็นการป้องกันภัยจากโจรผู้ร้าย ส่วนใหญ่ระบุว่าได้มีการปฏิบัติในจำนวน ๕ ประเด็น ได้แก่ การจัดเวรยาม การตั้งกฎกติกาของหมู่บ้าน การไล่เกลี้ยประนีประนอมข้อพิพาท การควบคุมบุคคลกลุ่มเสี่ยง และการแจ้งเบาะแสของคนร้าย สำหรับประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการประสปภัยจากโจรผู้ร้าย ผู้นำชุมชนมีความวิตกกังวลบ้างเล็กน้อยเกี่ยวกับการประสปภัยจากโจรผู้ร้ายของประชาชนที่อาศัยในหมู่บ้าน

๒. ในด้านทัศนคติของผู้นำชุมชนที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรม พบว่า ผู้นำชุมชนให้ความสนใจเป็นอย่างมากต่อข่าวสารที่เกี่ยวกับการเกิดอาชญากรรมและการป้องกันปราบปราม และมีความมั่นใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่จะมีความมั่นใจเป็นอย่างมากถ้าหากเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีกับผู้นำชุมชนในการป้องกัน

และปราบปรามอาชญากรรม และพบว่าผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ได้ร่วมกับประชาชนจัดตั้งเวรยามป้องกันโจรผู้ร้ายในชุมชน

๓. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือของผู้นำชุมชน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ภูมิสำเนาเดิม ศาสนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่อยู่อาศัยในเขตและนอกเขตเทศบาลตำบลท่าวังผา ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน การมีประสบการณ์ในการอบรมหรือเข้าร่วมกิจกรรม การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ ๐.๐๑ กับความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมเกือบทุกประเด็นจาก ๑๑ ประเด็น ยกเว้นใน ๓ ประเด็น คือ ระดับการศึกษา ภูมิสำเนาเดิม และเขตที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๔. ปัญหา อุปสรรค ในด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า ผู้นำชุมชนได้ให้ความร่วมมือกับภาคราชการในกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมน้อยกว่าเท่าที่ควร เช่น การให้ความร่วมมือในการตรวจค้นหรือตรวจยึด การอบรมให้ความรู้ในการป้องกันอาชญากรรม การช่วยระงับเหตุหรือจับกุม และการแจ้งเหตุคนร้ายกำลังทำความผิด เหตุผลเพราะการปฏิบัติดังกล่าวมีความเสี่ยงต่ออันตรายสูงหรือเป็นการปฏิบัติที่มีความยุ่งยาก^{๕๓}

สุภารัตน์ พุทธรักษา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อหากรมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ ปัญหา และแนวทางการพัฒนา เปรียบเทียบภาพรวม รวมทั้งภาพรวมแนวโน้มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี ทั้งนี้ได้นำกรอบแนวคิดประกอบด้วย ๖ ด้าน ได้แก่ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป การบริหารวัสดุอุปกรณ์ การให้บริการแก่ประชาชน และการบริหารคุณธรรม มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลสนาม แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบ รวมทั้งผ่านการหาความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลสนามดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๐ กันยายน ถึงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๙ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ๑,๐๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๙๕ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สำหรับสถิติที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรีสูง สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญ เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรจัดให้มีการฝึกอบรมผู้บริหารให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของ

^{๕๓} ปรีชา สาวม่วง, “การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของผู้นำชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๓.

ประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๕๔}

โกมินทร์ วังอ่อน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน : กรณีศึกษาตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ และเพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลคือ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕^{๕๕}

ศิริพร ลือวิภาสกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง^{๕๖}

อัญติการ์ อาจวิชัยย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก^{๕๗}

ดวงปี คำปาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม

^{๕๔} สุภารัตน์ พุทธิรักษา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดชลบุรี”, *วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), ๒๕๔๙.

^{๕๕} โกมินทร์ วังอ่อน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน : กรณีศึกษาตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย), ๒๕๕๒.

^{๕๖} ศิริพร ลือวิภาสกุล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏนครปฐม), ๒๕๔๕.

^{๕๗} อัญติการ์ อาจวิชัยย์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี), ๒๕๕๓.

ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก^{๕๘}

พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สินนา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนการบริหารงาน ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผลตามลำดับ ประชาชนที่มีเพศ การศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๕๙}

สมศักดิ์ น้อยนคร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตร” จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการปฏิบัติงานและด้านการรับประโยชน์อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการคิดพัฒนา ด้านการตัดสินใจและด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตร กับปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนประชาชนที่มีเพศและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลไม่แตกต่างกัน^{๖๐}

พระมหาปิยะบุตร ปญญาวฑฺฒโน (วงศ์กันทรภัก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การด้าน

^{๕๘} ดวงปี คำปาน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี), ๒๕๕๓.

^{๕๙} พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สินนา), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

^{๖๐} สมศักดิ์ น้อยนคร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตร”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตร), ๒๕๕๑.

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาหรือนโยบายการบริหารงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาตำบล มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น และควรส่งเสริมทำความเข้าใจให้ประชาชนมีการเสียภาษีบำรุงท้องที่ ควรมีการจัดสรรงบประมาณไปสู่ประชาชนในตำบลอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมในรูปของระบบสาธารณูปการต่างๆ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานเพื่อความโปร่งใส เป็นธรรม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดสรรงบประมาณไปสู่ภาคประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบ แสดงความคิดเห็นในการประเมินผลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นอยู่ตลอด^{๖๑}

พานิธิ เรียงทอง และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตยอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนา ด้านการเสนอปัญหา และร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านของการควบคุมติดตามและประเมินผล ผลทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้และระยะเวลาในการอยู่อาศัย และความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนระยะเวลาในการอยู่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตยทั้งนี้ จำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนของการพัฒนาให้มากขึ้น ตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอปัญหา และการร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา ขั้นตอนการดำเนินงาน

^{๖๑} พระมหาปิยะบุตร ปญญาวุฒโน (วงศ์กันทรากัย), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

ตามแผนพัฒนาและขั้นตอนควบคุม ติดตามและประเมินผล เพื่อให้ตำบลบางเตย มีการพัฒนาที่ดีขึ้น และเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองตามความต้องการของประชาชนในทุกภาคส่วน^{๖๒}

เครือวัลย์ สืบอ้าย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ และด้านตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางโดยประชาชนมีความสนใจที่จะไปใช้สิทธิ ในการเลือกตั้งของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มปัญหาหมู่บ้าน สนใจตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบ เข้าร่วมการประชุมสภาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนาสำหรับด้านแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก โดยมีประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นผู้ได้รับประโยชน์ สนับสนุน ร่วมสมมติติดตามประเมินผล ในกิจกรรมในเรื่องต่าง ๆ เช่น การกำจัดขยะโดยร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมประชุมกับชุมชนองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ประชาชนยังมีข้อเสนอแนะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝกต้องดำเนินการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาตำบล และควรส่งเสริมให้ประชาชน เข้ามามีบทบาทในการบริหารงานมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน^{๖๓}

ว่าที่ร้อยตรีธีรยุทธ สุดเสมอใจ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการกระทำที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน ๔ ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากการบริหารงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ทั้งนี้ อาจร่วมโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ โดยอยู่บนพื้นฐานของความสมานฉันท์และความเอื้ออาทรกัน^{๖๔}

นิติภูมิ แสงประดับ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกต่อกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละบุคคล โดยจะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นบ่อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและความเกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ เพราะ การมีส่วนร่วม

^{๖๒} พาณี เรียงทอง และคณะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร), ๒๕๕๒.

^{๖๓} เครือวัลย์ สืบอ้าย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต* (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐.

^{๖๔} ว่าที่ร้อยตรีธีรยุทธ สุดเสมอใจ, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์), ๒๕๕๐.

ทำให้ประชาชนแสดงออกถึงการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ เพื่อให้โครงการที่กำหนดขึ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด^{๖๕}

ไพฑูรย์ ผิวผาง ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเปือยน้อย” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน มีจุดประสงค์อยู่ที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เป็นไปได้ในลักษณะสมัครใจ และเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเข้มแข็ง แต่คุณสมบัติดังกล่าวที่เกิดขึ้นต้องได้อาศัยกระบวนการเริ่มต้น และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เป็นการจำลองแบบหรือการนำมาสวมใส่ในจุดใดจุดหนึ่ง^{๖๖}

ในทรรชนะของผู้วิจัย สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมนั้น คือ การทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และผู้บริหารและผู้ปฏิบัติต้องร่วมมือแก้ไขปัญา และกำหนดแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องชัดเจนใช้การประชาสัมพันธ์ชุมชนและมวลชนเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลประสานการสนับสนุนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ประชาชนทุกคนต้องร่วมมือป้องกันแก้ไขปัญาอาชญากรรม สร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนเพื่อลดความหวาดระแวง เพิ่มกำลังพลที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสม

๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานงานของตำรวจ

จากการค้นคว้า ศึกษางานวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของตำรวจ ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาจากนักวิชาการมานำเสนอ ดังนี้

สุทิน หวังกลับ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนประจำตำบลจังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมนโยบายการบริหารงาน ลักษณะงาน ค่าตอบแทนเบี้ยเลี้ยง เงินเดือนและสภาพการทำงาน มีความแตกต่างกัน ในเรื่องความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนประจำตำบล และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนประจำตำบล ตามความคิดเห็นของตำรวจชุมชนประจำตำบล และประชาชน ได้แก่ ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ควรส่งเสริมสนับสนุนการเข้าอบรมสัมมนาความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบแนวปฏิบัติข้อกฎหมายต่างๆ อยู่เสมอ มีการประชาสัมพันธ์และประสานความร่วมมือกับทุกส่วนทุกฝ่าย เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน และเพื่อประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงาน^{๖๗}

^{๖๕} นิติภูมิ แสงประดับ, “ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสนมชัย”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๔๑.

^{๖๖} ไพฑูรย์ ผิวผาง, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเปือยน้อย”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า ๔๓.

^{๖๗} สุทิน หวังกลับ, “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนประจำตำบลจังหวัดบุรีรัมย์”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต), ๒๕๔๙.

กำพล ทับทิมไทย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการตำรวจสังกัดกองอำนวยการศึกษา กองบัญชาการกรมตำรวจ” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม ข้าราชการตำรวจกองอำนวยการศึกษามีความพึงพอใจในการทำงานระดับมาก ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน คือ อายุ สถานภาพสมรส อายุราชการ ชั้น ยศ และรายได้ที่มีความสำคัญกับความพึงพอใจในการทำงาน ส่วนที่พหุศาสตร์ ตำแหน่งและวุฒิการศึกษา ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน^{๖๘}

ภคพงศ์ สายอุบล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจงานสืบสวนตำรวจภูธร จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านสวัสดิการ ปัญหาขวัญและกำลังใจ ปัญหากำลังใจ รวมถึงปัญหาด้านยานพาหนะ และน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการสืบสวน ปัจจัยด้านความร่วมมือของประชาชน การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิทยาการด้านการสืบสวน สายลับ ลักษณะพื้นที่ การเสนอข่าวของสื่อมวลชน กลุ่มอิทธิพล กฎหมายระเบียบวินัยและข้อบังคับ พบว่า ปัญหาของกลุ่มอิทธิพลเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการสืบสวน จากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ถ้าได้รับการปรับปรุงแก้ไขถึงสาเหตุ ก็ทำให้สามารถปฏิบัติงานสืบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจงานสืบสวนก็จำเป็นต้องมีการค้นคว้าและเฝ้าหาความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวน ทำให้ประสิทธิภาพของการสืบสวนดียิ่งขึ้นต่อไป^{๖๙}

ร้อยตำรวจตรีพัชรพล แสงพุ่ม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานสถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลก” ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานสถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลก ตามปัจจัยแวดล้อมในด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอำนวยการ โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ย (=๓.๕๑) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยแวดล้อม ด้านบุคลากร และด้านอำนวยการ มีประสิทธิผลการบริหารงานมาก ส่วนด้านการบริหารจัดการ ยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนชั้นยศมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานสถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัจจัยแวดล้อมมีความสัมพันธ์ กับประสิทธิผลการบริหารงานสถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลก ด้านการบริหารจัดการ ในระดับสูงมาก จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย^{๗๐}

อารี เพ็ชรไทย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพร้อมในการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษ” ผลการวิจัยพบว่า กรมสอบสวนคดีมีความ

^{๖๘} กำพล ทับทิมไทย, “ความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการตำรวจสังกัดกองอำนวยการศึกษา กองบัญชาการกรมตำรวจ”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๕๓.

^{๖๙} ภคพงศ์ สายอุบล, “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจงานสืบสวนตำรวจภูธร จังหวัดนครปฐม”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต), ๒๕๕๗.

^{๗๐} ร้อยตำรวจตรีพัชรพล แสงพุ่ม, “ประสิทธิผลการบริหารงานสถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลก”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

พร้อมในการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และในภาพรวมกรมสอบสวนคดีพิเศษมีความพร้อมในการบริหารจัดการมากกว่าหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะใกล้เคียงกัน เป็นต้น ในส่วนของแนวทางการพัฒนา กรมสอบสวนคดีพิเศษควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีทั้ง ๖ หลัก เช่น ผู้บังคับบัญชาควรทำความเข้าใจกับข้าราชการทุกฝ่ายในเรื่องเนื้อหาพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ ควรลดความเหลื่อมล้ำในการให้ค่าตอบแทน ควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมีวิสัยทัศน์ยึดหน่วยงานมิใช่พวกพ้อง ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ควรจัดฝึกอบรมข้าราชการทุกระดับในเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณ และควบคุมการใช้จ่ายอย่างเคร่งครัด^{๗๑}

นริศร์ ชูจินดา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการบริหารงานกำลังพลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจขอย้ายออกนอกสังกัด ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน และพลตำรวจ สังกัดกองกำกับการสนับสนุนทางอากาศตำรวจตระเวนชายแดน” การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัย ความสัมพันธ์และอิทธิพลของปัจจัยการบริหารงานกำลังพล ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านสุขอนามัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจขอย้ายออกนอกสังกัดของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน และพลตำรวจสังกัดกองกำกับการสนับสนุนทางอากาศตำรวจตระเวนชายแดนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐๑ คน เป็นชั้นประทวน จำนวน ๒๘๐ คนและชั้นพลตำรวจ จำนวน ๒๑ คน ที่ปฏิบัติราชการอยู่ในสังกัดระหว่าง ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ ถึง ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ ใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาวิจัยสร้างขึ้นเองโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและภาษาแล้วรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารงานกำลังพลใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานกำลังพล ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านสุขอนามัย กับการตัดสินใจขอย้ายออกนอกสังกัดของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจ สังกัดกองกำกับการสนับสนุนทางอากาศตำรวจตระเวนชายแดน พบว่าปัจจัยการบริหารงานกำลังพลด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่พบความสัมพันธ์กับการตัดสินใจขอย้ายออกนอกสังกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด^{๗๒}

เดชาวุธ เจ๊ะเต๊ะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ภาคใต้” ผลการศึกษาพบว่าด้านแนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ภาคใต้ ในทศวรรษหน้า ได้ลำดับความสำคัญ คือ การสร้าง

^{๗๑} อารี เพ็ชรไทย , “ความพร้อมในการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), ๒๕๔๘.

^{๗๒} นริศร์ ชูจินดา, “ปัจจัยการบริหารงานกำลังพลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจขอย้ายออกนอกสังกัดของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน และพลตำรวจ สังกัดกองกำกับการสนับสนุนทางอากาศตำรวจตระเวนชายแดน”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏเพชรบุรี), ๒๕๔๙.

จิตสำนึกความเป็นเจ้าของสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายและแผนงานที่สะท้อนความต้องการของสมาชิก การบริการที่รวดเร็วโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ และการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อบริการสมาชิก ด้านวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ได้ลำดับความสำคัญ คือ การเป็นองค์กรที่มุ่งเน้นส่งเสริมการออม พึ่งตนเองได้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามอุดมการณ์ของสหกรณ์ การเป็นสถาบันการเงินที่เป็นที่พึ่งของสมาชิกโดยแท้จริง และการเป็นองค์กรที่มีเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ ที่เน้นความเป็นคนไทย ด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้ลำดับความสำคัญ คือ ควรให้ความสำคัญ และเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ เป็นองค์กรดำเนินงานโดยยึดหลักการสหกรณ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกและบริหารจัดการตาม โครงสร้างอย่างเต็มรูปแบบ ชัดเจนในบทบาทหน้าที่และสอดคล้องกันด้านสมาชิกของสหกรณ์ ได้ลำดับความสำคัญ คือ การส่งเสริมสมาชิกให้ออมทรัพย์มากกว่าสร้างหนี้สิน การส่งเสริมการค้า กำไรสู่สมาชิก การบริการสังคมและห่วงใยสิ่งแวดล้อม และการบริการที่สนองความต้องการของ สมาชิก โดยสำรวจข้อมูลและให้สมาชิกมีทางเลือกที่หลากหลาย ด้านการบริการเงินฝาก ได้ลำดับ ความสำคัญ คือ การสร้าง ความมั่นใจในระบบเงินฝากและความพึงพอใจในผลตอบแทน การนำ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อความรวดเร็วและคล่องตัว และการกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับที่สนับสนุนให้สมาชิกฝากเงินกับสหกรณ์ ด้านการบริการเงินกู้ ได้ลำดับความสำคัญ คือ การสร้างระบบพิจารณาเงินกู้ที่ชัดเจน รวดเร็ว โปร่งใสและเป็นธรรม การให้บริการสินเชื่ออย่างมี คุณภาพสามารถเพิ่มรายได้ ทำให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และการประกันชีวิตสมาชิก เพื่อลด ความเสี่ยงของเงินกู้หรือจัดตั้งกองทุนประกันเงินกู้ กรณีสมาชิกเสียชีวิตหรือออกจากราชการ ด้านการ จัดสวัสดิการ ได้ลำดับความสำคัญ คือ การจัดสวัสดิการในรูปแบบให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการระดม เงินเข้าเป็นกองทุน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การจัดสวัสดิการในรูปแบบการค้ากำไรให้กับสมาชิก เพื่อทรงคุณค่าของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และการจัดสวัสดิการอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และครอบคลุม ไปถึงครอบครัวของสมาชิก ด้านหุ้นและการถือหุ้น ได้ลำดับความสำคัญ คือ การกำหนดมาตรการจูงใจและสร้างจิตสำนึกในการถือหุ้นเพิ่ม เพื่อความมั่นคงของสหกรณ์ และการกำหนดรูปแบบหุ้นที่ หลากหลาย และด้านรูปแบบของสหกรณ์ ได้ลำดับความสำคัญ คือ การบริหารงานที่สมาชิกสามารถ ตรวจสอบได้ ส่งเสริมการออมทรัพย์ ลดการสร้างหนี้สิน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตควบคู่กับการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ และการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล^{๗๓}

กัมพล จรุงสำราญ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ หน้าที่สืบสวนสอบสวนตามหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของเจ้าหน้าที่ ตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านอายุ สถานภาพ ยศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งรับผิดชอบ การอบรม/การสัมมนาเรื่อง

^{๗๓} เตชาวุธ เจีเต๊ะ, “การพัฒนารูปแบบการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ภาคใต้”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา), ๒๕๕๐.

สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ความรู้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนสอบสวนตามหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่างกัน^{๗๔}

ทงศักดิ์ ลอยหา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจรูปแบบต่างๆ ของวัฒนธรรมที่เข้มแข็งขององค์การและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันระหว่างวัฒนธรรมและขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจ” ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมในองค์การโดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับสูงโดยข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสังกัดสถานีตำรวจนครบาลชั้นส่วนใหญ่มีความเคารพต่อผู้บังคับบัญชา การประกาศเกียรติคุณผู้ทำงานดีเด่น การลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด ความรักใคร่กลมเกลียวระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ความร่วมมือในการทำงาน กล่าวคือ ความรัก ความผูกพันในองค์การ ความเชื่อมั่นในเพื่อนร่วมงาน ความเชื่อมั่นในการยอมรับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลชั้น อยู่ในระดับสูง โดยรวมแสดงให้เห็นถึงกำลังใจขวัญที่สูงขึ้นด้วยความรู้สึกรักพอใจในงานที่ทำ มีการสร้างทัศนคติในการทำงาน^{๗๕}

เรต้า จันท์เหลือง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักจรรยาบรรณ ๔ ของตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่นส่วนใหญ่ เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๕ มีอายุอยู่ระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๐ มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ มีตำแหน่งเป็นข้าราชการตำรวจ คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๕ มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๗

๒. การปฏิบัติงานตามหลักจรรยาบรรณ ๔ ของตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก (=๔.๔๖) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสัจจะ (=๔.๕๗) ด้านซื่อสัตย์ (=๔.๕๗) ด้านจาละ (=๔.๔๑) ด้านทมะ (= ๔.๔๐)

๓. ตำรวจจราจรที่มี อายุ ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักจรรยาบรรณ ๔ แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนตำรวจจราจรที่มี เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักจรรยาบรรณ ๔ ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ปัญหา อุปสรรค คือ ขาดความจริงใจในการให้บริการประชาชน ขาดการควบคุมจิตใจ ขาดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ขาดความพร้อมเพียง มีข้อเสนอแนะคือตำรวจจราจรควรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ควรปลูกฝังการการชมใจ ผู้บังคับบัญชากำชับให้การปฏิบัติงานอยู่ในกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดและลงโทษเมื่อกระทำความผิด ฝึกปฏิบัติงานเป็นทีม

^{๗๔} กัมพล จรุงสำราญ, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่สืบสวนสอบสวน ตามหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร จังหวัดสุพรรณบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๕๒.

^{๗๕} ทงศักดิ์ ลอยหา, “ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจรูปแบบต่างๆ ของวัฒนธรรมที่เข้มแข็งขององค์การและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันระหว่างวัฒนธรรมและขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยสหวิชาการ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๘.

๕. แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น คือปลูกฝังจิตสำนึกเห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน พัฒนาความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ตระหนักและรักในหน้าที่ ปฏิบัติงานอย่างมีสติ มีความไตร่ตรอง อดทน ขยันหมั่นเพียร มีความเสียสละ ดำรงชีวิตให้พอเพียง ฝึกควบคุมอารมณ์โดยใช้ธรรมเข้ากล่อมเกลাজิตใจเพื่อลดความตึงเครียด ปฏิบัติงานตามอุดมคติตำรวจอย่างเคร่งครัด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ^{๗๖}

ในทรรศนะของผู้วิจัย สรุปได้ว่า ตำรวจมีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขของชาวบ้าน หากเกิดเหตุเภทภัยต้องสามารถเข้าช่วยเหลือชาวบ้านได้ทันทั่วทั้งที่ ให้บริการประชาชนด้วยความยุติธรรมไม่เลือกปฏิบัติ ยึดถือในคำปฏิญาณตน ปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด และปฎิบัติในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่ดี คือการให้ความร่วมมือของชาวบ้านในกิจการงานตำรวจ อีกทั้งยังรวมไปถึงสวัสดิการที่ตำรวจพึงได้รับ และขวัญกำลังใจที่ดีจากผู้บังคับบัญชา

^{๗๖} เรต้า จันทรเหลือง, “การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

ตารางที่ ๒.๑๒ สรุปการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริมกิจการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย/หน่วยงาน	พ.ศ	ประเภทวิจัย	ผลการวิจัย
๑	ความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการ ป้องกันอาชญากรรมในเขตท้องที่ สถานีตำรวจภูธรท่าวังผา จังหวัดน่าน	ปรีชา สวม่วง (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	๒๕๕๓	ปริมาณ	ผู้นำชุมชนได้ให้ความร่วมมือกับภาคราชการ ในการป้องกันอาชญากรรมน้อยกว่า เพราะ การปฏิบัติดังกล่าวมีความเสี่ยงต่ออันตราย สูงหรือการปฏิบัติที่มีความยุ่งยาก
๒	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารจัดการองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดชลบุรี	สุภารัตน์ พุทธรักษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช)	๒๕๕๔	ปริมาณ	กลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะคือ การฝึกอบรมผู้บริหารให้ เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของ ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ
๓	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย	โกมินทร์ ว่างอ่อน (มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย)	๒๕๕๒	ปริมาณ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความ เข้าใจในการจัดทำแผนชุมชนและวิทยากร ขาดประสบการณ์

๔	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธรอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	ศิริพร ลือวิภาสกุล (สถาบันราชภัฏนครปฐม)	๒๕๔๕	ปริมาณ	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม อยู่ใน ระดับปานกลาง
๕	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคำ ชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัด มุกดาหาร	อัญติการ์ อาจิวิชัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี)	๒๕๕๓	ปริมาณ	ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วน ร่วมในระดับมาก คือด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามและประเมินผล
๖	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล นิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร	ดวงปี คำปาน (มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี)	๒๕๕๓	ปริมาณ	การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการ วางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการ ดำเนินงาน และด้านการติดตามและ ประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
๗	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ปฏิบัติงานของเทศบาล ตำบล โนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี	พระมหาสมศักดิ์ สติสมปน โน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬ าลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ปริมาณ	การมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับ ปานกลางเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ ปานกลางทุกด้าน
๘	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลใน จังหวัดอุดรดิตถ์	สมศักดิ์ น้อยนคร (มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรดิตถ์)	๒๕๕๑	ปริมาณ	การมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับ ปานกลางซึ่งด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการปฏิบัติงานและด้านการรับ ประโยชน์อยู่ในระดับมาก

๙	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารงานองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัด ชลบุรี	พระมหาปิยะบุตร ปญญาทตฺตโน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ปริมาณ	การมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับ มาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการแบ่งปัน ผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลงาน
๑๐	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	พาณี เรียงทอง (มหาวิทยาลัยนเรศวร)	๒๕๕๒	ปริมาณ	การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ ปานกลางจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆด้านเพื่อตอบสนอง ตามความต้องการของประชาชนในทุกภาค ส่วน
๑๑	การมีส่วนร่วมของประชาชน ใน การพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะ กรณี องค์การบริหารส่วนตำบล หนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัด เชียงใหม่	เครือวัลย์ สืบอ้าย (มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย)	๒๕๕๐	ปริมาณ	ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนาสำหรับด้านพัฒนา ท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก โดยมีประชาชนเข้า ร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นผู้ได้รับประโยชน์ ร่วมสมมนาติดตามประเมินผล
๑๒	ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารงาน	ว่าที่ร้อยตรีธีรยุทธ สุดเสมอใจ (มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์)	๒๕๕๐	ปริมาณ	ประชาชนร่วม ๔ ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการบริหารงาน ด้านผลประโยชน์ จาก การบริหารงาน และด้านการติดตาม ประเมินผล

๑๓	ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย	นิติภูมิ แสงประดับ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)	๒๕๕๐	ปริมาณ	การมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนแสดงออกถึงการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการเพื่อให้โครงการที่กำหนดขึ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด
๑๔	ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเปือยน้อย	ไพฑูรย์ ผิวผาง (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม)	๒๕๕๐	ปริมาณ	ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ต้องอาศัยกระบวนการเริ่มต้น และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เป็นการจำลองแบบหรือการนำมาสวมใส่ในจุดใดจุดหนึ่ง
๑๕	ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนประจำตำบลจังหวัดบุรีรัมย์	สุทิน หวังกลับ (มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต)	๒๕๔๙	ปริมาณ	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชน ได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ควรส่งเสริมสนับสนุนการเข้าอบรมสัมมนา ความรู้ เกี่ยวกับระเบียบ แนวปฏิบัติข้อกฎหมายอยู่เสมอ
๑๖	ความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการตำรวจสังกัดกองอำนาจการศึกษา กองบัญชาการกรมตำรวจ	กำพล ทับทิมไทย (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	๒๕๕๓	ปริมาณ	ข้าราชการตำรวจกองอำนาจการศึกษามีความพึงพอใจในการทำงานระดับมาก ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดความพึงพอใจการทำงาน คือ อายุ สถานภาพสมรส อายุราชการ
๑๗	การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจงานสืบสวน	ภักพงศ์ สายอุบล (มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต)	๒๕๔๗	ปริมาณ	การปฏิบัติงาน การปรับปรุงแก้ไขถึงสาเหตุก็ทำให้สามารถปฏิบัติงานสืบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องมีการค้นคว้าและ

	ตำรวจภูธร จังหวัดนครปฐม				เฝ้าหาความรู้
๑๘	ประสิทธิผลการบริหารงานสถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลก	ร้อยตำรวจตรีพัชรพล แสงพุ่ม (มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย)	๒๕๕๗	ปริมาณ	ปัจจัยแวดล้อมมีความสัมพันธ์ กับ ประสิทธิภาพการบริหารงาน ด้านการบริหาร จัดการ ในระดับสูงมาก จึงยอมรับ สมมติฐานการวิจัย
๑๙	ความพร้อมในการบริหารจัดการ ตามแนวทางการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีของกรมสอบสวนคดี พิเศษ	อารี เพ็ชรไทย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรม ราช)	๒๕๕๘	ปริมาณ	ควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมีวิสัยทัศน์ ยึดหน่วยงานมิใช่พวกพ้อง ควรส่งเสริมการ ทำงานเป็นทีม ควรจัดฝึกอบรมข้าราชการ ทุกระดับในเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณ และควบคุมการใช้จ่ายอย่างเคร่งครัด
๒๐	ปัจจัยการบริหารงานกำลังพลที่ ส่งผลต่อการตัดสินใจขอย้ายออก นอกสังกัด ของข้าราชการตำรวจ ชั้นประทวน และพลตำรวจ สังกัด กองกำกับการสนับสนุนทางอากาศ ตำรวจตระเวนชายแดน	นริศน์ ชูจินดา (สถาบันราชภัฏเพชรบุรี)	๒๕๕๙	ปริมาณ	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงาน กำลังพล ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านสุขอนามัย พบว่าปัจจัยการ บริหารงานกำลังพลด้านแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานไม่พบความสัมพันธ์กับการ ตัดสินใจขอย้ายออกนอกสังกัด อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด
๒๑	การพัฒนารูปแบบการบริหาร สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ใน ทศวรรษหน้า : กรณีศึกษาสหกรณ์ ออมทรัพย์ตำรวจ ภาคใต้	เดชารุช เจ๊ะเต๊ะ (มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา)	๒๕๕๐	ปริมาณ	การบริหารงานที่สมาชิกสามารถตรวจสอบ ได้ ส่งเสริมการออมทรัพย์ ลดการสร้าง หนี้สิน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตควบคู่กับการ บริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล

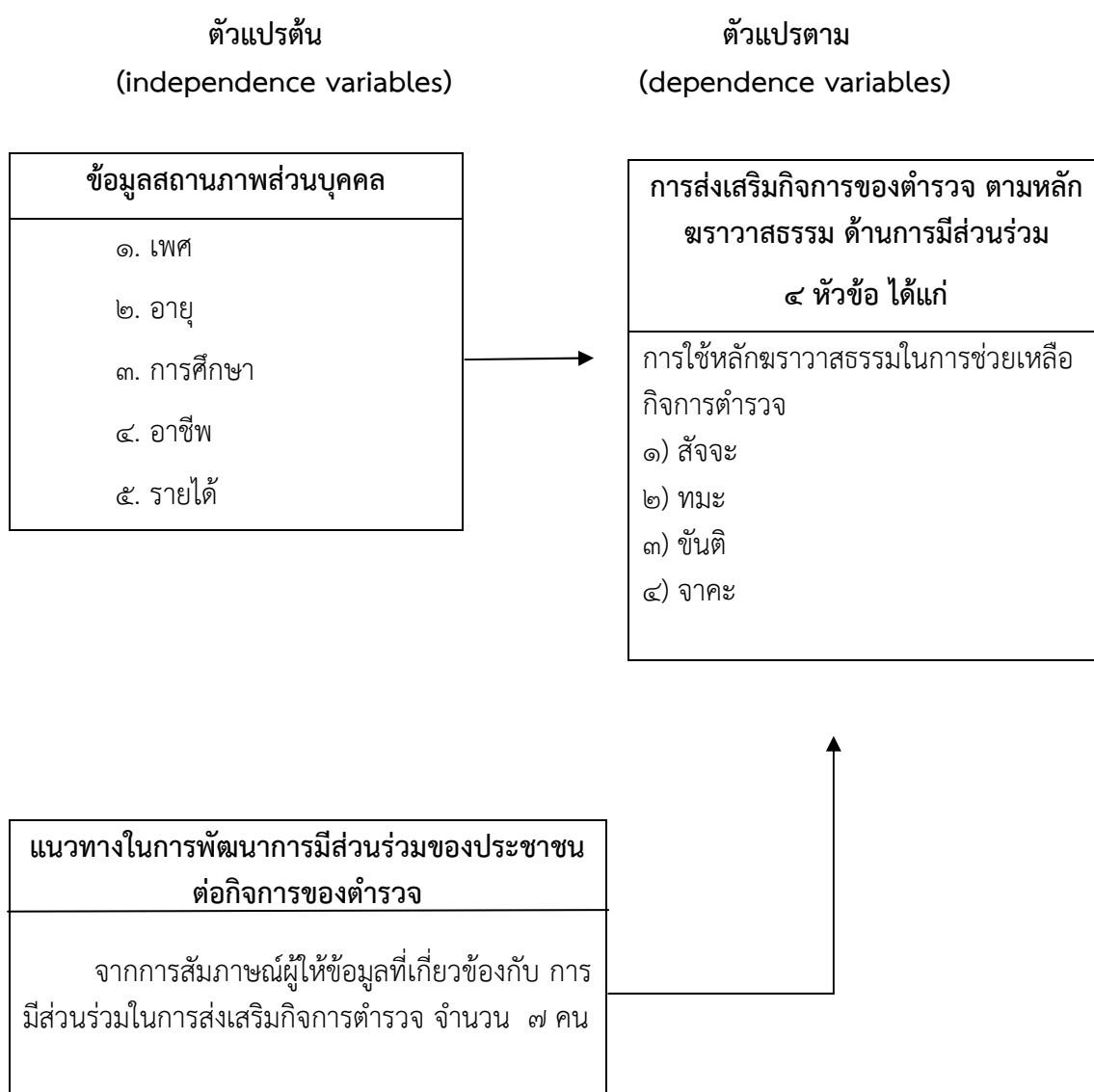
๒๒	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่สืบสวนสอบสวนตามหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี	กัมพล จรุงสำราญ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)	๒๕๕๒	ปริมาณ	ความรู้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนสอบสวน ตามหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่างกัน
๒๓	ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจรูปแบบต่างๆ ของวัฒนธรรมที่เข้มแข็งขององค์กรและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันระหว่างวัฒนธรรมและขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจ	ทนงศักดิ์ ลอยหา (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)	๒๕๔๘	ปริมาณ	วัฒนธรรมในองค์กรมีความรักความผูกพัน มีความเชื่อมั่นในการยอมรับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลชั้น อยู่ในระดับสูง โดยรวมแสดงให้เห็นถึงกำลังใจขวัญที่สูงขึ้นด้วยความรู้สึกรักพอใจในงานที่ทำ มีการสร้างทัศนคติในการทำงาน
๒๔	การปฏิบัติงานตามหลักฆราวาสธรรม ๔ ของตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น	เรดำ จันท์เหลือง (มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ปริมาณ	ปัญหา อุปสรรค คือ ขาดความตั้งใจ,การควบคุมจิตใจ, ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน มีข้อเสนอแนะคือตำรวจจราจรควรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ฝึกปฏิบัติงานเป็นทีม

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิดทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องนำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิด ทั้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามได้แก่

๑.) ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

๒.) ตัวแปรตาม (dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมซึ่งประกอบไปด้วยกัน ๔ ด้าน คือ ๑) ร่วมคิด ๒) ร่วมทำ ๓) ร่วมประเมิน ๔) ร่วมรับผลประโยชน์ ดังแผนภาพที่ ๒.๑๒

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย